

Vedno je kdo proti sistemu, ki deluje

Avrelijo Bonin, predsednik Območne enote KGZS Koper
str. 3

Ni dobro delo, če ni veselo

Na Ponikvi in Slomu se je 13. oktobra pri blaženem Antonu Martinu Slomšku, zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, zbralo več kot tisoč kmetov in kmetov.

str. 5

Ni vsaka paša dobra za živali

Strupene rastline na naših travnikih in pašnikih ter njihov vpliv na rejne živali.

str. 8

Duet krajinskih arhitektov ustvarja ekološko harmonijo

V Seči pri Portorož smo obiskali družino Froggatt.

str. 16

Preverite ponudbo kmetij na svojem pametnem telefonu!

Brezplačna aplikacija za Android

KUPUJMO DOMAČE!
KGZS
www.kupujmodomace.si

Nagovoriti več kot tisočglavo množico, jo navdušiti in obdržati njeno pozornost je izziv za slehernega govornika. Pisatelju Ivanu Sivcu, letošnjemu slavnostnemu govorniku na srečanju kmetov na Ponikvi in Slomu, ki je bilo drugo nedeljo v oktobru, to brez večjih težav uspe. Uspeh temelji na izrednem poznavanju (slovenske) zgodovine. Pesniški in pisateljski talent, ki je udejanjen v več kot 2.000 pesmih in več kot 150 knjigah, je bogat vir, iz katerega lahko črpamo misli, ki dvigujejo narodno zavest in samozavest. (Tekst in foto: Marjan Papež)

Začelo se je

Zadnjih nekaj let smo samo od daleč opazovali, kaj se novega dogaja v drugih državah EU. Zdaj se končno dogaja tudi v Sloveniji. Med drugimi deležniki tudi v sistemu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) že izvajamo projekte EIP iz Programa razvoja podeželja (PRP) na temo sodelovanja. Gre za poseben način sodelovanja med kmeti, raziskovanimi institucijami, kmetijskimi svetovalci ter drugimi deležniki, ki so zbrani okoli reševanja določenega aktualnega problema v kmetijstvu. Razveseljivo je, da so pri tem načinu podpore prenosu znanja v kmetijstvu ravno kmetje tisti, ki povedo za problem in pri razvoju idej za njegovo rešitev sodelujejo ter preizkušajo. Kmetijski svetovalci in raziskovalci pa so zavezani k sodelovanju, da poiščejo rešitev. Kmetijski svetovalci imajo tu ključno vlogo, saj zaznajo problem pri kmetih, povežejo strokovnjake različnih strok, sodelujejo pri nastanku rešitev, pomagajo pri preskušanju v praksi in na koncu poskrbijo, da se vedenje o tem razširja med vse kmete. Podoben koncept sodelovanja različnih strok z vključevanjem uporabnikov in kmetijskih svetovalcev imajo tudi obsežni vseevropski projekti iz naslova Horizon 2020. Vse prevečkrat se je v preteklosti dogajalo, da je bilo raziskovanje in »črpanje denarja za razvoj kmetijstva« izvedeno v zaprtih krogih, brez ali z malo praktične uporabne

vrednosti, in pridobljeno znanje kasneje celo večkrat zaračunano različnim uporabnikom, tudi kmetijskim svetovalcem. Veliko projektov, ki bi morali pomagati kmetom, je začelo svojo pot v pisarnah na teoretičnih osnovah, kar ni nič narobe, če je bil problem pravi, ter končalo v predalih in arhivih, kar pa je za nas – uporabnike novih znanj postalo skrajno nesprejemljivo. Spoznanje, da je potrebno nekaj spremeniti, je bilo udejanjeno in po letu 2015 se je začelo ravnati drugače. Vseevropska pobuda Evropskega inovativnega partnerstva glede nastajanja in prenosa uporabnih rešitev v prakso in v izvajanju preko Programov razvoja podeželja zahteva reševanje problemov kmetov, rešitve pa bodo/so že na voljo vsem kmetom v Evropi. Na podoben način ta trenutek v Evropi s kmeti sodeluje vrsta strokovnjakov različnih strok, zato bo nastalo preko 3200 novih praktičnih rešitev, ki bodo na voljo tudi slovenskim kmetom. MKGP in JSKS na letošnjem že 34. tradicionalnem posvetu javne službe kmetijskega svetovanja, ki bo 25. in 26. novembra 2019 v Laškem, drugi dan skupaj prirejata dogodek Evropskega partnerstva za inovacije (EIP). Več o posvetu in možnosti prijave bo na voljo na spletnih straneh KGZS.

Anton Jagodic, KGZS

AGRITECH

STROKOVNI SEJEM KMETIJSKE IN
GOZDARSKE MEHANIZACIJE

Celjski sejem,
29. januar – 2. februar 2020

Ni dobro delo, če ni veselo

CVETKO ZUPANČIČ

predsednik KGZS

Na letošnjem srečanju kmetov na Ponikvi in Slomu, kjer se nas je spet zbralo prek tisoč, smo se ponovno spomnili, da mora delo na kmetiji prežemati veselje in solidarnost. Ali, kot je dejal eden od prisotnih: »Če delamo z veseljem, nam vsako delo lažje steče od rok, smo uspešni in sami s seboj zadovoljni. To pa je ključ do zdravega kmečkega življenja.« Nekoč je na naših tleh skoraj večina živela od kmetijstva, danes pa je teh veliko manj, pa še te spremlja obilo težav. Neskladja in nerazumevanja med podeželjem in urbanim so vse večja in podeželje se spreminja v spalna naselja, kjer je kmetijstvo vse bolj v napoto. Če bo šlo tako naprej, bo kmetovanje le še posebnost in kmet izumrl poklic. Zato je še tolikanj bolj pomembno, da se vsi zavemo pomena kmetijstva oziroma celotnega podeželja.

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije skušamo s svojim delom prispevati svoj delež k temu, da bi bilo slovensko podeželje obdelano in poseljeno. Da bodo mladi izbrali življenje na podeželju kot priložnost in poslanstvo, da bo njihov poklic – kmet – spet cenjen. Zato podpiramo akcijo Inovativni mladi kmet že od vsega začetka. Prav ta teden bomo skupaj z Zvezo slovenske podeželske mladine izbrali inovativnega mladega kmeta ali kmetico. Čestitke zmagovalcu in vsem, ki ste presegli okvirje utečenih razmišljanj in iščete zamisli ter možnosti za napredek.

Naj v tem jesenskem času, ko žanjemo rezultate svojega dela, še enkrat spomnim, da je delo veselo, če smo zadovoljni. Najboljši kmetov občutek je, če mu nekaj, kar je pridelal, uspe tudi dostojno prodati. Na dobro ali slabo letino ne vplivamo le kmetje, zato ne smemo opustiti volje in vere v božjo pomoč.

Objava jesenskega roka za preverjanje in potrjevanje NPK

Razpis za mlade prevzemnike je odprt od 4. oktobra. Eden izmed vstopnih pogojev kandidatov je tudi ustrezna izobrazba. Tisti, ki tega pogoja ne izpolnjujete, imate do začetka novembra čas, da pridobite ustrezno nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK).

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije objavljamo jesenski rok za preverjanja in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Kandidati, ki želite pridobiti certifikat, lahko osebno zbirno mapo pošljete na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Gospodinjina ulica 6, 1000 Ljubljana, najkasneje do 30. oktobra 2019. Komisije za potrjevanje NPK bodo zasedale v prvi polovici novembra.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je registrirana za izvajanje postopkov preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij za naslednje poklicne kvalifikacije:

Predelovalec/ka mleka na tradicionalen način, Predelovalec/ka mesa na tradicionalen način, Predelovalec/ka sadja na tradicionalen način, Izdelovalec/ka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalen način, Vinogradnik/ca, Poljedelec/ka, Sadjar/ka, Zelenjadar/ica in Živinorejec/ka.

Vse informacije in svetovanje v zvezi z izvajanjem postopkov preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij lahko dobite na KGZS kmetijsko-gozdarskih zavodih na svojem območju, kjer vam bodo kmetijski svetovalci pomagali pri pripravi vloge oz. zbirne mape:

KGZS zavod Kranj, 04 280 46 00, zavod@kr.kgzs.si

KGZS zavod Ptuj, 02 749 36 10, tajnistvo@kgz-ptuj.si

KGZS zavod Ljubljana, 01 513 07 00, tajnistvo@lj.kgzs.si

KGZS zavod Maribor, 02 228 49 00, info@kmetijski-zavod.si

KGZS zavod Novo mesto, 07 373 05 70, tajnistvo@kgzs-zavodnm.si

KGZS zavod Celje, 03 425 55 00, tajnistvo@ce.kgzs.si

KGZS zavod Nova Gorica, 05 335 12 00, info@go.kgzs.si

KGZS zavod Murska Sobota, 02 539 14 10, kgzs.zavod.ms@gov.si

Za vse informacije se lahko obrnete tudi na zbornični urad

Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije na tel. št.: 01 513

66 77 ali jana.zibera@kgzs.si.

Jana Žiberna, KGZS

Plačila e-računov za kmečke zavarovance

Finančna uprava Republike Slovenije (FURS) je s septembrom 2019 za osebe, ki so v socialna zavarovanja vključene kot kmetje (kmečki zavarovanci), ter osebe, ki opravljajo dejavnost kot postranski poklic (nosilci dopolnilnih dejavnosti, ki niso kmečki zavarovanci), vzpostavil sistem plačevanje prispevkov za socialno varnost prek e-računa.

Nov način plačila prispevkov bo omogočen od obračunskega obdobja od septembra dalje in bo omogočal enotno plačilo za vsa tri socialna zavarovanja hkrati (pokojsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za starševsko varstvo). Opozorjamo pa, da uvedba e-računa ne vpliva na dolžnost posameznika glede pregledovanja, spreminjanja in potrjevanja obračunov prispevkov za socialno varnost.

V povezavi s slednjim še vedno velja, da mora posameznik (oziroma od njega pooblaščen oseba – računovodja) od 10. do 15. dne v mesecu v vpogledom v sistem e-Davki pregledati, vnesti morebitne spremembe in potrditi predizpolnjen obračun za prispevke za socialno varnost.

V primeru, da FURS ne odloži predizpolnjenega obračuna v e-Davke, pa ga morajo izpolniti sami. Če posameznik ni več uporabnik e-Davkov, se lahko za pomoč pri pregledu in izpolnjevanju obračuna obrne tudi na najbližji davčni urad, in sicer najkasneje do 5. dne v mesecu.

Pojasnjujemo tudi, da posameznik, v primeru prijave na e-račun, ne bo več prejemal plačilnih nalogov oziroma SMS obvestil.

Gre torej za novost, ki predstavlja enostavnejši ter finančno ugodnejši način plačila prispevkov. Ne glede na to pa je odločitev za prijavo na tovrstno obliko plačila prispevkov še vedno prepuščena posameznikom.

Urška Ahlin Ganziti

Vabimo vas na že 34. tradicionalni posvet Javne službe kmetijskega svetovanja, ki bo 25 in 26. novembra 2019 v Laškem s pričetkom ob 9. uri.

Posvet bo namenjen vsebinam, povezanim s skupno kmetijsko politiko, in pomenu lastne pridelave hrane. Pregledali bomo stanje v kmetijstvu in naglasili pomembne vsebine, ki vplivajo na razvoj kmetijstva. Poudarili bomo pomen svetovanja, inovacij za razvoj kmetijstva in vloge svetovanja, prenosa znanja za bodoči razvoj kmetijstva ter vključevanja ostalih politik države, ki lahko pripomorejo k razvoju kmetijstva in podeželja.

Vsebine posveta bodo povezane s aktualnimi vsebinami, ki jih naslavlja dokument »Naša hrana, podeželje in naravni viri po letu 2021«. V popoldanskem delu bomo izvedli delavnice, s katerimi želimo s svetovalci, kmeti, raziskovalci in sodelavci ministrstev oblikovati podlage za delo iz vsebin:

- o neizkoriščenem potencialu dopolnilnih dejavnosti in kaj svetovalci naredimo za njihov razvoj,
- kako lahko kmetijski svetovalec ob danih pogojih dela kakovostno izpolnjuje potrebe kmetov,
- o graditvi močnejših povezav med mladimi prevzemniki in njihovimi svetovalci,
- o svetovanju za nove poslovne priložnosti in spodbujanju podjetnosti na kmetijah,
- o razvoju digitalizacije slovenskega kmetijstva in javne službe kmetijskega svetovanja JSKS.

MKGP in JSKS na tem posvetu v drugem dnevu skupaj prirejata dogodek Evropskega partnerstva za inovacije (EIP). Namen EIP dogodka je predstavitev slovenskih projektov Evropskega partnerstva za inovacije iz ukrepa M16 Sodelovanje v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 in seznanitev javnosti z aktivnostmi na teh projektih in tudi ostalih projektih (pilotni projekti, projekti Obzorja 2020, Interreg projekti, projekti EIP-AGRI fokusnih in tematskih skupin) ter aktivno sodelovanje slovenskih partnerjev, tudi kmetijskih svetovalcev, kar je pomembno za uspešno implementacijo rezultatov.

Poleg svetovalcev se bodo posveta udeležili tudi kmetje, predstavniki društev in organizacij, ki združujejo kmete, lokalnih oblasti, javnih zavodov, kmetijskih združenj in institucij, ki delujejo v kmetijstvu. Več o posvetu in prijavi na spletni strani KGZS.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 155, oktober 2019 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjina ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, spleti: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • KGZS ne odgovarja za oglasno vsebino. Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 91.500 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Pomembni dogodki v prihodnjih mesecih

Kdaj?	Kaj? / Kje?
23.–26. 10.	Sejem Narava zdravje, Ljubljana
9. 11.	Ljubljanska vinska pot, Ljubljana
15. 11.	Tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane, po Sloveniji
21.–22. 11.	Posvet Reja drobnice, Dobrna
25.–26. 11.	Posvet javne službe kmetijskega svetovanja, Laško

Zbral: Ma. P.

Nekateri pomembni roki

Do kdaj?	Kaj?
28. 10.	Javna razgrnitev osnutka gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Šentjanž (2019–2028)
31. 10.	Javni poziv za zbiranje predlogov za vpis v katalog investicijskih priložnosti slovenskega gozdnogospodarskega sektorja
6. 11.	Geodetska odmera dostopnih poti in hidromelioracijskih jarkov in izdelava katastrskega elaborata ter ureditev vpisa odmerjenih parcel v zemljiško knjigo
6. 11.	Predhodno vrednotenje in okoljska presoja strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2021–2027«
15. 11.	Javni razpis za operacijo gradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, iz PRP 2014–2020
6. 12.	Javni razpis za podukrep 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete za leto 2019
20. 12.	2. javni razpis za podukrep 9.1 Podpora za ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 za leto 2019

Zbral: Ma. P.

Vedno je kdo proti sistemu, ki deluje

Avrelijo Bonin, predsednik Območne enote KGZS Koper

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Prisk na kmetijska zemljišča na vašem območju je zaradi različnih špekulacij, apetitov po (po)zidavi v turistične namene ali za nekmetijsko rabo zelo velik. Kakšno je trenutno stanje?

Na našem območju je pozidavi najbolj izpostavljena izolska občina, zemljišča s pogledom na morje. Na mnogo kmetijskih zemljiščih stojijo manjši objekti. V preteklosti je bilo teh nekontroliranih pozidav resnično veliko, veliko od tega tudi na zemljiščih v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije (Sklad). Od začetka je bilo celo tako, da so tisti, ki so postavljali objekte na zemljiščih Sklada, dobili celo vodo in elektriko.

Sedaj se stanje umirja, ni več postavitev novih objektov. V preteklih letih so se sprejela zavezujoča pravila, zakonodaja in pristojne službe so ta pojav omejile.

Kmetijstvo v Slovenski Istri se je v zadnjih desetletjih zelo usmerilo v pridelavo zelenjave, vina in oljčnega olja, živinoreje je le za vzorec. Kakšni so stranski, neželeni učinki specializacije?

Ne vidim izrazitih stranskih učinkov. Kmetijstvo se je usmerilo v te tri dejavnosti, živinoreja pri nas nikoli ni bila konkurenčna, saj ni ustreznih naravnih danosti. Včasih so na kme-

tijah redili živali, da se je kmetijska oskrbela z domačim mlekom, mesom, da je imela osnovno hrano za preživetje. S specializacijo so druge panoge postale bolj konkurenčne. Znižali so se stroški pridelave, povečala se je kakovost.

Ukvarjate se pretežno z vinogradništvom. V vinorodnih deželah Posavje in Podravje opažamo opuščanje pridelave, krčenje vinogradov... Kakšno je stanje v Slovenski Istri in na Krasu?

Če je opuščanja mogoče malo manj kot v preostalih dveh vinorodnih deželah, pa vsekakor zaostaja obnova obstoječih nasadov. Posebej bi izpostavil škodo, ki nastaja na opuščanih površinah Sklada. Sklad bi moral kot dober gospodar skrbeti za obdelanost kmetijskih zemljišč. Poiskati bi moral interese za najem oziroma dati možnost v najem kmetom pod takimi pogoji, da bi bili za kmete sprejemljivi.

Letos so izrazito pereča tema škode po zvereh, tudi po divjadi. Kakšno je stanje na Območni enoti KGZS Koper?

Z zvermi na Obali (zaenkrat) še nimamo težav, srnjad sicer povzroča škodo v mladih nasadih, vendar je ta škoda še znozna. Neobvladljiv pa je postal problem z divjimi prašiči. Brez ograjenih njivskih površin ni

Boninovi kmetujejo v vasi Manžan, dobre tri kilometre iz Kopra. Obdelujejo okrog 10 hektarjev kmetijskih zemljišč, ukvarjajo se z vinogradništvom, vinarstvom in sadjarstvom. Na kmetiji so od nekdaj ponosni na tradicionalni vinski sorti – refošk in malvazija. Tradicija veleva, da so ostala zemljišča zasajena z oljkami in zgodnjim sadjem. Kot zanimivost omenimo, da je nemška vojska 3. oktobra 1943 kmetijo požgala in so jo Boninovi v celoti obnovili ter razširili brez kreditov.

več možno pridelati raznih poljščin in zelenjave. Ni pa problem samo na njivah, škodo delajo tudi v vinogradih in sadovnjakih ter na travnikih. Rijejo po trajnih nasadih, travinju, kar otežuje obdelavo. Pred leti so v sadovnjaku celo polomili kar nekaj vej na mladem nasadu hrušk.

Ker gozd nudi premalo hrane, prašiči silijo na kmetijska zemljišča. Pred kakim desetletjem divjih prašičev pri nas sploh ni bilo, naši starši so jih poznali zgolj po pripovedovanju, nikoli jih niso videli v živo. Sedaj mi redimo te živali, od njih nima-

mo nič, nasprotno, imamo veliko škode. Pri upravljanju z divjimi živalmi imajo preveliko težo različne naravovarstvene organizacije. Oni vplivajo, mi imamo pa težave. Nisem proti divjim živalim, vendar naj bodo tam, kjer je njihovo mesto, to je predvsem v gozdu.

Podnebne spremembe so tu. Kako pa je z možnostmi namakanja kmetijskih zemljišč?

Tu imamo eno neposrečeno zgodbo. Pred desetletji se je zgradilo Vanganelško jezero, ki je bilo zamišljeno, da se uporablja za namakanje kmetijskih

zemljišč. Ribiči so potem vanj naselili ribe, in ko je prišel čas, ko bi bilo nujno namakanje, niso pustili namakati, da ne bi poginile ribe v jezeru. Škoda, pa bi potrebovali le alkatensko cev in vodo speljati na obdelovalne površine.

Oblikujejo se zaključni dokumenti za skupno kmetijsko politiko po letu 2020. Katere so po vašem mnenju prioritete?

Če želimo, da bodo čez deset, dvajset let nekatera območja še obdelana, bo treba za kmete, ki tam delajo, zagotoviti doda-

tna sredstva. Temu cilju rečemo ohranjanje kulturne krajine, ohranjanje pa mora slediti tudi tržni pridelavi. Čeprav mogoče po ekonomskih kazalnikih ne prispevajo toliko k pridelavi hrane, pa mora imeti politika tudi cilj ohranjanja malih in srednje velikih družinskih kmetij.

Prihodnje leto zbornica obeležuje dvajsetletnico. Glede na to, da ste že dolgo vpeti v njeno delovanje, kako ocenjujete njeno vlogo v teh dveh desetletjih?

Zbornica je skozi celotno obdobje pozitivno in konstruktivno delovala in soustvarjala pogoje za razvoj kmetijstva. Tudi zato, ker kmetijsko-gozdarski zavodi delujejo pod okriljem Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Zagotovljen je dober pretok tako znanja kot tudi informacij za oblikovanje kmetijske politike.

Obvezno članstvo zagotavlja zastopanje interesov velikih in malih, hribovskih in ravninskih, različnih branž in prav je, da vsi prispevamo za zastopanje kmetov. Je pa v življenju tako, da je vedno nekdo proti sistemu, ki deluje. Omenim naj še kmetijsko svetovalno službo pri KGZS. Nudi strokovno, tehnično in moralno pomoč, neprecenljiva je tudi njena motivacijska vloga.

Neva Pajntar (1960–2019)

Neva Pajntar je po zaključku rednega študija agronomije svojo strokovno pot začela leta 1986 kot mlada raziskovalka na Katedri za agrarno ekonomiko na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1991 zaključila magistrski študij. Leta 1994 je začela delo v kmetijski svetovalni službi – sprva na Republiški upravi za pospeševanje kmetijstva v okviru MKGP, po ustanovitvi Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije pa na njenem Sektorju za kmetijsko svetovanje kot priznana strokovnjakinja in vodja službe za ekonomiko v kmetijstvu in obdavčitve.

S predanostjo je postavila temelje ekonomskemu svetovanju v kmetijstvu – od priprave ključnih podlag za svetovanje, npr. FADN knjigovodstva v Sloveniji, vzpostavitve sistema kalkulacij po metodi pokritja, do priprave različnih orodij, npr. za izdelavo poslovnih načrtov, smiselnosti vstopa v različne sisteme obdavčitev itn.

Bila je prizadevna članica Društva agrarnih ekonomistov Slovenije, kjer je prav tako pustila svoj pečat. Tudi kmetje jo bodo močno pogrešali – ni minil dan, da ne bi kdo potreboval nasveta z njenega strokovnega področja. Na področju davkov v kmetijstvu prav gotovo ni bilo strokovnjaka, ki bi jo dosegel.

Kar je svetovala, je držalo kot pribito, saj se je vedno do potankosti poglobila v problem, in če se je le dalo, ga tudi rešila. Njena želja je bila vedno pomagati kmetom, da bi se lažje znašli v zapletenih tržnih razmerah in vedno spreminjajočih se predpisih na davčnem področju. Zapomnili si bomo njene besede, da so edina stalnica v našem kmetijstvu nenehne spremembe.

Sodelavci nikoli ne bomo pozabili njenih strokovnih odlik, zagnanosti, vztrajnosti in natančnosti pri delu ter visokega čuta za soljudi.

Neva, mlajšim generacijam in vsem sodelavcem si vedno bila in boš svetel zgled.

O nepoštenih praksah pri nas

Stanje na področju izvajanja nalog Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano

Igor Hrovatič, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano
igor.hrovatic@gov.si

S 1. januarjem 2019 je stopil v veljavo del Zakona o kmetijstvu, ki govori o nepoštenih praksah, obveznostih, ki jih morajo izpolnjevati deležniki v verigi preskrbe s hrano, in obveznih sestavinah pogodb, s prehodnimi obdobji. Uveljavitev sprememb zakona je za deležnike na začetku pomenila težave in nejasnosti, predvsem v delu sklepanja pogodb. Tekom časa se je pokazalo, da spremembe zakona ne vplivajo na poštene poslovne odnose med deležniki, in da kupci in dobavitelji poslujejo na podlagi podpisanih pogodb. Imel sem priložnost videti in preveriti, da so to celoletne pogodbe.

V začetku so se na varuha obračali vsi, ki so želeli razjasniti kaj oz. kateri prehranski proizvodi se uvrščajo pod določila Zakona o kmetijstvu (npr. ali pod določila zakona spada tudi trgovina, ki prodaja semena, sadike, rastline, artikle za oskrbo vsega tega, med drugim pa tudi testenine za prehrano živali, ali pa, ali zapadejo med nepošteno prakso tudi jedi po načelu pogrej pojej itd.). Razumevanje nepoštenih praks je namreč izredno široko. **Moja ugotovitev je, da bi moral pripravljavec zakona podati obrazložitev, kaj se razume pod določeno nepošteno prakso, da ne bo prihajalo do različnega razumevanja in obrazložitve za isto nepošteno prakso.**

(Ne)sledljivost

V zadevi s problematiko uvoženega poljskega mesa sem podaril **problem sledljivosti** oz. izvora osnovne surovine. Tu je zakonodaja zelo pomanjkljiva, saj dovoljuje, da se kot država proizvoda navede država, kjer se je opravila zadnja dodelava ali receptura. Potrošnik pa ne pozna izvora surovine, iz katere je proizvod narejen. Iz projektne naloge, ki je bila izvedena konec leta 2018, z naslovom Analiza promocijskih aktivnosti v posameznih trgovskih verigah v Sloveniji, ugotavljam, da

imajo trgovske verige različne strategije o tem, kaj oglašujejo kot domače, lokalno, slovensko. Nekatere strategije temeljijo na proizvodu ne glede na osnovno surovino in posredno promovirajo samo slovensko živilsko-predelovalno industrijo, nekatere trgovske verige pa strategijo gradijo na promociji domačih pridelanih surovin in s tem promovirajo tudi domačo pridelavo.

Iz navedenega primera ugotavljam, da je v prehranski verigi v Sloveniji od pridelovalca do potrošnika vzpostavljen ustrezen nadzor, in da slovenski potrošnik lahko zaupa slovenskim prehranskim proizvodom. Problem pa nastane, ko veriga ni v celoti sklenjena. To se je izrecno pokazalo na delu javnih naročil. S tega področja je bila podana tudi ena prijava na AVK.

Pogodbeni odnosi

S ciljem ugotovitve, kako deležniki poslujejo po načelu »sell in« in »sell out«, sem izvedel poizvedbo dobave, prodaje in promoviranja določenih proizvodov, ki so jih različne trgovske verige ponujale potrošnikom v svojih katalogih, ter prišel do naslednjih ugotovitev:

1. Ne glede na določila Zakona o kmetijstvu se še vedno postavlja vprašanje pristojnosti izvajanja nalog varuha. Glede tega se še pridobivajo tudi pravna mnenja. Kar se tiče pogodb, pa so mi jih bili tako kupci kot dobavitelji pripravljeni pokazati na sedežu podjetja. Cene za določene deležnike predstavljajo poslovno skrivnost, za določene pa ne. Ne glede na to pa so kupci in dobavitelji posredovali podatke, ki so bili s pregledom zahtevani oz. zaproseni.
2. Kupci in dobavitelji imajo med seboj sklenjene pogodbe, ki so celoletne, s podpisom pogodbe dobavitelj s kupcem v nekaterih primerih podpiše tudi strinjanje s

splošnimi pogoji, ki jih ima uveljavljene kupec. Kupci k akciji pristopajo na dva načina:

- Kot promocija kupca, kar pomeni, da kupec artikle nabavi od dobavitelja po redni ceni, prodaja pa jih po akcijskih cenah. To pomeni, da kupec financira akcijo, dobavitelj pa je (ali pa tudi ne) udeležen pri promociji akcije v katalogu. Glede na razpoložljive količine pri dobaviteljih kupec izbere enega ali več dobaviteljev. V konkretnem pregledu sta na tak način poslovala dva kupca.
- Kot akcija kupca, kar pomeni, da se kupec in dobavitelj dogovorita o času akcije, določita količine, kupec od dobavitelja nabavi artikel po redni ceni, po zaključku akcije kupec dobavitelju posreduje dobropis in obračuna stroške objave v katalogu.

Evropska direktiva

Direktiva (EU) 2019/633 evropskega parlamenta in sveta z dne 17. aprila 2019 o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi:

- Države članice morajo svoje nacionalne predpise uskladiti s predpisi direktive do 1. 5. 2021, uporabljati pa jih začeti najkasneje do 1. 11. 2021.
- Direktiva daje možnost opredelitve strožjih zahtev v nacionalni zakonodaji, kot so opredeljene v direktivi, ne pa milejših.
- V Sloveniji bi bilo potrebno opraviti javno razpravo med deležniki, kako vzpostaviti sistem skladno z direktivo in trenutnim stanjem v Sloveniji, zlasti v kontekstu 4. in 6. člena direktive.
- Tudi v Sloveniji se bo potrebno odločiti glede definiranja nepoštenih praks med deležniki, o čemer govorita 1. in 3. člen direktive.

dobaviteljih kot pri kupcih neprodanih količin ni bilo. Na podlagi predloženih dokumentov (dobavnice, naročilnice, dobropisi ...) so se naročene količine ujemale s prodanimi oz. obračunanimi količinami.

delovanja. Odkup je potekal nemoteno, tudi cene so bile zadovoljive. Problematika, ki je bila izpostavljena:

- S strani trgovine: nepovezanost pridelovalnega sektorja, vendar se stanje izboljšuje.
- S strani pridelovalcev v od-

gu ali pa se trgovec in dobavitelj dogovorita za akcijsko ceno in količine, ki se prodajajo po tej ceni. V konkretnem pregledu sta na tak način poslovala dva kupca.

3. Za potek akcije kupec in dobavitelj ne sklepata posebnih pogodb. Dogovorita se za okvirne količine, ki jih usklajujeta ne dnevni bazi glede na prodajo oz. potrebe kupca. Dodatnih posebnih pogojev akcij se ne postavlja, glede povečanja količin se dogovarjajo ustno, dobavitelji zagotavljajo samo dogovorjene količine, dodatne količine zagotavljajo samo v primeru, če so te količine na voljo. Glede neprodanih količin imajo dobavitelji izkušnje, da teh količin ni ali pa ne vedo, koliko je neprodanih količin pri trgovcu. Kupec in trgovec se lahko tudi dogovorita, da akcijska cena velja do odprodaje dogovorjenih (naročenih) količin.
4. V konkretnem pregledu pri

ral biti obveščen tudi o tem. S tem se krepi tudi zaupanje v prehranski verigi.

V povezavi z zelenjavo sem preveril tudi dobavitelje, ki so zelenjavo (čebulo, krompir) pakirali pod trgovinsko blagovno znamko in navajali poreklo Slovenija. Za konkretne lote sem ugotovil, da so bili pridelovalci čebule in krompirja slovenski pridelovalci in ni prihajalo do zavajanja.

Pridelovalci so dali pobudo, da bi Slovenija morala bolj zaščititi slovenskega pridelovalca pred globalnim vplivom. Eden od načinov, ki pomeni tudi spodbudo za kmetovanje in zaposlovanje delavcev (sezonska delovna sila), je določitev **proizvodne cene** proizvoda.

Različne prakse v zadrugah

Ugotovitve na področju **delovanja zadrug**: zadruga imajo v povezavi z nepoštenimi praksami različne prakse. Peti odstavek 61. f člena sicer govori, da nepošteno prakse ne veljajo v odnosu med zadrugo in člani zadruga, skladno z Zakonom o zadrugah. Tako lahko ugotovim, da določene zadruga izvajajo poslovanje na način, ki je definiran kot nepoštena praksa (npr. akcije: odkup od pridelovalca po akcijskih cenah, prodaja pa po rednih cenah še po zaključku akcije). Skladno s 5. odstavkom 61. f člena Zakona o kmetijstvu pa to ne spada med nepošteno prakso. **Menim, da glede na določila 61. f člena Zakona o kmetijstvu lahko prihaja do neenakih poslovnih odnosov med dobavitelji zadruga, ki so člani zadruga, in tistimi, ki niso člani zadruga.**

Pri zelenjavi je boljše

Ugotovitve na področju **zelenjave**: obiskal sem več pridelovalcev zelenjave (od maja do julija) v Sloveniji in dobil pozitivne odzive glede poslovnega so-

nosu do dobaviteljev (npr. zadrug): izgubi se sledljivost. **Potrošnik v trgovini ne dobi informacije, kdo je pridelovalec določene zelenjave, temveč samo, kdo je dobavitelj.** Potrošnik bi mo-

Težave pri delovanju Varuha:

- Kakovost informacij: največkrat so informacije zelo pavalne, generalne in načelne ter ne temeljijo na konkretnih primerih, ki bi služili za nadaljnje reševanje problema. Do danes sem še najbolj konkretno informacijo, ki lahko predstavlja nepošteno prakso (plačilni roki) za konkretnega deležnika, dobil iz tiskanega medija.
- Problematika poslovne skrivnosti, vpogleda v pogodbe, povezano s pristojnostmi varuha. **Razmišljanje v smeri**, da lahko Varuh informacije in podatke, potrebne za svoje delovanje in reševanje konkretne zadeve, ki jih deležnik opredeli kot poslovno skrivnost, pridobi s pomočjo AVK.
- Organizacijski del: delo varuha je nepoklicno, sicer ima na razpolago tehnično podporo z ministrstva za kmetijstvo, vendar imajo zaposleni ministrstva tudi druge naloge. Mogoče je to prišlo do izraza še bolj zato, ker je bilo ministrstvo skoraj do danes v procesu reorganizacije.

JESENSKE HIŠNE DOBROTE
UGODNI JESENSKI PRIHRANKI
PRI KMETIJSKI MEHANIZACIJI NA ZALOGI
IN NADOMESTNIH DELIH

VABLJENI 8. IN 9. NOVEMBRA NA HIŠNI SEJEM V PE ŠTORE

ITRO, d.o.o., PE Štore • Železarska c. 3, 3220 Štore • Tel. (03) 780 57 12 (14, 15) • www.newholland.si

Problematični prodajalci:
AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11 • KMETIJSKI CENTER LAH, Korenda, tel: (01) 834 19 22
JAKŠE SAMO s.p., Šentjergaj, tel: (041) 745 832 • KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (041) 756 152
PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40 • INO d.o.o., Brežice, tel: (07) 495 96 57

ITRO **NEW HOLLAND**
AGRICULTURE

Ni dobro delo, če ni veselo

Na Ponikvi in Slomu se je prejšnjo nedeljo pri blaženem Antonu Martinu Slomšku, zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva, zbralo več kot tisoč kmetov in kmetov ter drugih, ki jim je kmetijstvo blizu.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Tatjana Vrbošek, KGZS
tatjana.vrbosek@kgzs.si

Vodilna misel 16. srečanja kmetov »Ni dobro delo, če ni veselo« je postavila v ospredje veselje do dela, pomen vere, solidarnosti, dajati naprej in biti odprt za novo. Namen romanja je v uvodu v mašo povzela kmetica **Sonja Arlič**: »Prišli smo, da bi se zahvalili za vse dobro in prosili, naj dobro ostane, naj nam naš zavetnik izprosi ugodnega vremena, dobro letino ter zdravja v hiši in v hlevu.«

Mašo je daroval ljubljanski nadškof in metropolit msgr. **Stanislav Zore**. V pridigi se je najprej ustavil ob pomembnem Slomškovem mejniku. Sto šestdeset let namreč mineva, odkar je Slomšek prenesel sedež Lavantinske škofije iz Št. Andraža v Maribor, to pa je dobrega pol stoletja kasneje pomagalo Mastru ohraniti severno mejo.

»Pomenljivo pri tem je, kako odločitve in dejanja enega človeka omogočijo odločitve in dejanja drugega, v drugem obdobju in drugačnih okoliščinah. A če prvi ne bi opravil svojega, bi bil zelo verjetno tudi drugi onemogočen v svojem delovanju.«

prednikov. Še večkrat pa se zgodijo, da neustrezna in nespametna politika tako močno pritiska na kmeta in njegovo delo, da ne zmore več. V tem primeru se kmetije zaraščajo in poslopja rušijo zaradi politike in ne zara-

Izraz hvaležnosti za iztekajoče se leto je prinašanje darov.

di neodgovornih rodov.

Danes se mora po kmetovih žilah in mislih pretakati izročilo, trdnost, ki je rastla skozi čase in rodove. Trdnost, ki je ponosna in ponižna, saj oboje potrebuje za preživetje. Obenem pa se kmet vedno ozira okoli sebe

Sveto mašo s svojimi mislimi, prošnjami in zahvalami obogatijo različni sodelujoči.

šnje izzive kmetov orisal nadškof Zore.

Evangelščanski škof **Geza Filo**, ki tudi vsako leto nagovori romarje, pa se je najprej zaskrbljeno vprašal: »Zakaj

sami s seboj zadovoljni. To pa je ključ do zdravega kmečkega življenja. Hvala vsem in naj živi slovenski kmet!«

Z veseljem pridelati in dostojno prodati

Na svečani akademiji pred rojstno hišo blaženega Antona Martina Slomška na Slomu je prisotne pozdravila podžupanja občine Šentjur pri Celju **Silva Koželj** in nagovoril predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije **Cvetko Zupančič**, ki se je zahvalil vsem, ki sodelujejo pri pripravi tega srečanja, ter izpostavil njegov pomen v smeri duhovne podpore dela kmetov: »Živimo v času, ko kmet potrebuje Boga. Kot kmet lahko hitro prideš v stisko in v evropskih državah že poznamo svetovalce na področju duševnega stanja kmetov.« In še: »Delo je veselo, če smo zadovoljni in najboljši občutek kmeta je, če mu nekaj, kar je pridelal, uspe tudi dostojno prodati. Na dobro ali slabo letino ne vplivamo kmetje, zato ne smemo opustiti volje in vere v Boga.«

Veliko majhnih narodov je izginilo, mi smo še tu

Z osrednjim nagovorom je prisotne navdušil slovenski pisatelj **Ivan Sivec**: »Iz evropske zgodovine je podobnih narodov, kot smo Slovenci, veliko izginilo.«

Evangelščanski škof Geza Filo: »Zakaj mnogi danes pravijo in pravimo: Nimam časa! Gotovo tudi zato, ker želimo imeti več, kot potrebujemo.«

Cvetko Zupančič: »Delo je veselo, če smo zadovoljni, in najboljši občutek kmeta je, če mu nekaj, kar je pridelal, uspe tudi dostojno prodati.«

Kvartet ljudskih pevcev iz Vitanja z izvirnimi in ustvarjalnim izvajanjem ljudskih pesmi vedno navduši.

Mi pa smo še vedno tu, ker smo delovni, trdoživi, dovolj pošteni, predvsem pa imamo svoj jezik, knjige, kulturo, vse naslonjeno na krščanske vrednote oziroma krščansko vero, ki je bila od nekdaj – kot je menil tudi Slomšek – luč slovenskega ljudstva.«

Sivec je napisal veliko zgodovinskih in biografskih knjig in z njimi dokazal, da imamo

vh demokratičnih vrednotah, srenjski upravi. Ustavil se je pri Brižinskih spomenikih, prvi slovenski svetnici sveti Emi Krški in razložil zanimiva dejstva o izjemno podjetnih ter sposobnih celjskih grofih in knezih.

Dotaknil se je velikanov našega jezikoslovja in književnosti, kot so Jernej Kopitar, France Prešeren, ter napačnih pogle-

Mag. Ivan Sivec je nanizal le ščepec dejstev iz naše zgodovine, ki pa nas morajo navdajati s ponosom in samozavestjo.

Slovenci bogato zgodovino, izjemne može in žene ter visoko razvito kulturo. Gre za pisatelja, ki gleda na našo preteklost skozi zgodovinske osebnosti, ki so živele na slovenski zemlji. Udeležencem srečanja na Ponikvi je pripovedoval o pradomovini Karantaniji, pr-

dov na te genialne ustvarjalce. Govoril je tudi o narodni pesmi, ki je najlepši dokaz o neminljivih slovenskih vrednotah, sodobni ustvarjalnosti, pogledu na globalizacijo sveta, ki nam lahko spodreže slovenske korenine.

Tudi letos so romarji napolnili cerkev svetega Martina na Ponikvi.

Ljubljanski nadškof, msgr. Stanislav Zore: Če komu, potem je vam, kmetom, najbolj jasno, kako kmetija raste iz roda v rod. In če si rodovi zvesto sledijo, če potomci spoštujejo delo preteklih rodov in ga nadaljujejo, potem bodo tudi prihodnji rodovi mogli gospodariti na svojem.«

Nespametna politika jemlje voljo kmetom

Po naši domovini dandanes vidimo dosti opuščenih kmetij. Na kmetijo je prišel rod, ki se ni menil za dediščino in delo

in se uči. Samo na kmetiji, kjer je to dvoje združeno, se med seboj združita potrebna zasidranost v preteklost in obenem nujno sprejemanje in uvajanje novega, kar omogoča napredek, ki ne ogroža nikogar,« je dana-

Srečanje organizirajo in finančno ter drugače podpirajo: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Občina Šentjur, Župnija Ponikva, Zadruga zveza Slovenije, Prostovoljno gasilsko društvo Ponikva, Šolski center Šentjur, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Kmetijska založba, d. o. o., Društvo vinogradnikov Šentjur, Društva kmečkih žena z območja KGZS – Zavoda Celje, Slom, d. o. o., Meja, d. o. o. in številni neimenovani prostovoljci. Hvala medijem za najave dogodka, še posebej tdniku Družina in Radiu Ognjišče. Vsem Bog povrni!

Nove vrednosti nepremičnin

Poskusno vrednotenje nepremičnin in možnost podaje pripomb na modele vrednotenja

mag. Gašper Cerar, KGZS
gasper.cerar@kgzs.si

Urška Ahlin Ganziti, KGZS
urska.ahlin-ganziti@kgzs.si

Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS) je 1. oktobra na spletni strani Portal množičnega vrednotenja nepremičnin objavila poskusne izračune vrednosti nepremičnin na podlagi predlogov modelov vrednotenja. Do 15. novembra 2019 lahko lastniki na občine podajo pripombe glede osnutkov modelov vrednotenja, dokončno oblikovani modeli bodo z vladno uredbo potrjeni do konca marca 2020.

Vrednotenje nepremičnin

V Sloveniji je 2,9 milijona kmetijskih zemljišč, 1,6 milijona gozdnih zemljišč in 2,1 milijona stavbnih zemljišč ter 1,2 milijona stavb. Sistem množičnega vrednotenja nepremičnin se že nekaj let razvija predvsem zaradi potrebe po uvedbi davka na nepremičnine, ki bo temeljil na ocenjeni tržni vrednosti stavb in zemljišč. Vrednosti nepremičnin, ki so oblikovane na modelih vrednotenja iz 2006 in

odražajo razmere na trgu nepremičnin na dan 31. marec 2017, se danes uporabljajo na centrih za socialno delo pri ugotavljanju premoženja v okviru socialnih transferjev. GURS trg nepremičnin spremlja od 2007 naprej, letno pregleda podatke o 35.000 prodajah nepremičnin.

Na spletni strani Portal množičnega vrednotenja in na občinah so razgrnjeni predlogi novih modelov in predlogi novih vrednosti nepremičnin,

ki odražajo stanje ponudbe in povpraševanja na trgu na dan 1. 1. 2019. Objavljene vrednosti nepremičnin so osnutki in še ne vplivajo na karkoli. V poskusnem izračunu vrednosti nepremičnin še niso vključeni podatki o dejanski rabi cest in železnic, ki potekajo po zasebnih nepremičninah. Ko bodo zbrani vsi podatki o javni prometni infrastrukturi, se bo ceste in železnice vrednotilo s posebnim modelom (model za druga zemljišča, DRZ), kot smo predlagali na KGZS.

Modeli za vrednotenje nepremičnin na kmetijah

Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN-1), ki je bil sprejet konec leta 2017, določa, da so modeli za vrednotenje nepremičnin oblikova-

ni glede na najgospodarnejšo rabo nepremičnin, pri čemer se vrednosti oblikujejo predvsem s pomočjo metode primerljivih prodaj:

- za nepremičnine, ki so po namenski rabi kmetijska oziroma gozdna zemljišča, se bo uporabil model vrednotenja za kmetijska (KME) oziroma gozdna zemljišča (GOZ),
- za nepremičnine, ki so po namenski rabi stavbna zemljišča, po dejanski rabi pa kmetijska ali gozdna zemljišča in se še vedno uporabljajo za opravljanje kmetijske ali gozdarske dejavnosti, se bo kljub ostremu nasprotovanju KGZS uporabil model vrednotenja za stavbna zemljišča (STZ),
- za kmetijske objekte (hleve, lope, kozolce ipd.) se bo uporabil model vrednotenja za kmetijske in druge stavbe (KDS), ki poleg metode primerljivih prodaj upošteva nabavnovrednostni način vrednotenja.

Na KGZS po analizi aktualnih in novih predlogov vrednosti večjega števila kmetijskih in gozdnih zemljišč ugotavljamo, da se je vrednost (po namenski rabi) kmetijskim in gozdnim zemljiščem dvignila v povprečju za dobrih 20 odstotkov. Vrednosti so se občutneje dvignile za kmetijska ali gozdna zemljišča, ki se upora-

bljajo za kmetijsko proizvodnjo ali gozdarsko dejavnost, a so v prostorskem aktu občine po namenski rabi opredeljena kot stavbna zemljišča: te nepremičnine se vrednoti po modelu za stavbna zemljišča.

Pripombe na ocenjene vrednosti posameznih nepremičnin bodo lastniki lahko podali šele po 1. aprilu 2020, ko bodo iz GURS-a prejeli pisno obvestilo o ocenjeni vrednosti vseh njihovih nepremičnin. Lastniki bodo od aprila 2020 naprej lahko podali pripombe na ocenjeno vrednost zaradi posebnih okoliščin (npr. posebna mikrolokacija, boljša kakovost ali poškodbe nepremičnine...), za kar bodo potrebovali dokazila (fotografije, elaborat ipd.).

Vrednotenje in socialni transferji

Nove vrednosti nepremičnin, ki bodo določene 1. aprila 2020, se bodo uporabljale pri ugotavljanju upravičenosti do socialnih transferjev. Za potrebe dodeljevanja pravic iz javnih sredstev (otroški dodatek, znižano plačilo vrtca, štipendija...) se po 18. členu Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) vrednost kmetijskih in gozdnih zemljišč praviloma ne všteta v premoženje. Pri ugotavljanju materialnega položaja posameznika se namreč upošteva katastrski dohodek, ki ga ima posameznik na

podlagi lastništva kmetijskih in gozdnih zemljišč. Katastrski dohodek (ali dohodek iz dejavnosti, če kmetija vodi knjigovodstvo) v primeru kmeta predstavlja dohodek za preživljanje (podobno kot plača zaposlenega delavca). Izjema so osebe, katerih katastrski dohodek je nižji od 200 evrov: pri njih se vrednost kmetijskih in gozdnih zemljišč upošteva v premoženju.

Nadalje se pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev v premoženju ne všteta poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj uporablja pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti. Kot oseba, ki ima dohodek iz dejavnosti, se šteje le oseba, ki je v socialna zavarovanja vključena na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti (t. i. kmečki zavarovanci). Ostalim osebam, ki niso kmečki zavarovanci, se gospodarska poslopja, vrednotena pri GURS-u, in stroji všteta v premoženje.

Vrednotenje in davki

Vrednosti nepremičnin iz sistema vrednotenja, kot ga določa ZMVN-1, je mogoče uporabiti za potrebe obdavčitve nepremičnin (namen zakona je ocenjevanje vrednosti nepremičnin zaradi obdavčenja in drugih javnih namenov). Aktualna vlada davka na nepremičnine ne bo pripravila, je v začetku oktobra 2019 za medije poudaril predsednik vlade.

Občinske ceste na zasebni zemlji

Kako predlagati razlastitev zaradi občinske ceste na zasebnem zemljišču?

mag. Gašper Cerar, KGZS
gasper.cerar@kgzs.si

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo že večkrat pisali o problematiki kategoriziranih občinskih cest na zasebnih nepremičninah. Občine po svojih finančnih zmožnostih praviloma odmerjajo zemljišča pod cesto in pridobivajo površine v last, v nekaterih primerih pa lastniki še vedno naletijo na neodzivnost občine. Lastniki lahko sami predlagajo razlastitev svoje nepremičnine.

Poseg na zasebno zemljišče

Občine so z občinskimi odloki kot občinske ceste kategorizirale med drugim tudi nekatera zemljišča, ki so v zasebni lasti, namesto da bi nepremičnino ali del nepremičnine najprej odkupile (ali pridobile z drugim pravnim poslom) oziroma lastnike razlastile in jim dale odškodnino. Na podlagi nezakonitega in protiustavne načina kategorizacije prometne infrastrukture je bil zasebni lastnik dejansko razlaščen,

od lastninskih upravičenj mu je ostala zgolj gola lastninska pravica.

Aktivnosti lastnika zemljišča

Lastnik se lahko zaradi dejstva občinske ceste na zasebni nepremičnini obrne na občino, ki je cesto z občinskim odlokom kategorizirala (če cesta izpolnjuje pogoje za kategorizacijo, jo občina mora kategorizirati, tako Ustavno sodišče v odločbi št. U-I-387/02, 20. 5. 2004). Občino je potrebno pisno opozoriti na dejstvo kategorizirane občinske ceste na zasebnem zemljišču in predlagati prenos lastninske pravice s pravnim poslom (najpogosteje odkup, lahko tudi menjava, podaritev ipd.).

»Samorazlastitev«

Kadar občina ni bila zainteresirana za odkup zemljišča, obremenjenega s cesto, je lastniki do nedavnega niso mogli prisiliti na odkup. Zakon o urejanju pro-

stora (ZUreP-2) s 199. členom omogoča, da lastnik zemljišča, preko katerega je zgrajena prometna infrastruktura, zoper sebe predlaga razlastitev. Razlastitev poteka:

1. lastnik zemljišča na občino poda pisen poziv, naj se zemljišče pod prometno infrastrukturo iz zasebne lastnine na občino prenese pogodbeno;
2. občina se na poziv lastnika k ureditvi stanja več kot 30 dni ne odzove;
3. lastnik poda zahtevo za razlastitev na upravno enoto, kjer leži zemljišče s prometno infrastrukturo. Ob tem velja, da mora zahteva za razlastitev vsebovati:
 - seznam nepremičnin s prometno infrastrukturo,
 - opis dejanskega stanja (tudi fotografije),

- izvleček iz prostorskega akta,
- poziv, ki ga je lastnik posredoval občini.

Trasa, po kateri poteka občinska cesta, običajno nima svoje parcelne številke, zato je potrebno opraviti parcelacijo in s pomočjo geometra odmeriti del nepremičnine, obremenjene s prometno infrastrukturo. Upravna enota občini s sklepom naroči načrtovanje in izvedbo parcelacije (tudi plačilo) ter cenitev nove nastale nepremičnine, ki jo izvede cenilec za ustrezno vrsto zemljišč (npr. za kmetijska ali gozdna zemljišča).

Odškodnina

Razlaščenemu lastniku pripada denarno nadomestilo za nepremičnino, kar izhaja že iz 69. člena Ustave RS, namreč odvzem

ali omejitev lastninske pravice v javno korist sta mogoča le proti nadomestilu v naravi ali proti odškodnini. Tudi sodna praksa pojasnjuje, da »pri dejanski razlastitvi nepremičnine razlastitvenemu zavezancu pripada odškodnina v višini valorizirane tržne vrednosti nepremičnine v času, ko je mogel z gotovostjo ugotoviti, da je izgubil lastninsko pravico, z obrestmi od dejanskega odvzema do plačila odškodnine« (tako sklep Vrhovnega sodišča RS II Ips 335/2017, 26. 4. 2018).

Presoja ustavnosti odloka o kategorizaciji in odškodninski zahtevki

Lastnik lahko na Ustavno sodišče RS poda pobudo za presajo ustavnosti in zakonitosti odloka o kategorizaciji. Ustavno sodišče je večkrat sprejelo vsebinsko enake odločitve in ponovilo stališče, da so občinski odloki o kategorizaciji v neskladju z Ustavo RS, če občina z lastnikom ni sklenila pravnega posla za pridobitev zemljišč oziroma lastnika ni razlastila (npr. odločba št. U-I-194/12, 24. 4. 2014, U-I-154/16-12 z dne 8. 11. 2018). Nadalje lastnik lahko občino toži za odškodnino zaradi spremembe namembnosti zemljišča (npr. sodba Vrhovnega sodišča

RS III Ips 59/2010, 7. 9. 2010).

Vrednost zemljišč

Za vrednotenje zemljišč ali delov zemljišč, ki so po dejanski rabi javna cestna in javna železniška infrastruktura oziroma vodno zemljišče, se bo po Zakonu o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN-1) vrednotilo z modelom »druga zemljišča (DRZ)«. V primerih, ko prometna infrastruktura še ne bo odmerjena in prenesena v last občine, je pripravljavec predpisa v času priprave ZMVN-1 pojasnil, da se vrednost dela nepremičnine s prometno infrastrukturo ne bo pripisala lastniku nepremičnine, preko katere prometna infrastruktura poteka. Občine in država kategorizirane občinske in državne ceste ter železnico vpišujejo v evidenco dejanske rabe zemljišč javne cestne in javne železniške infrastrukture, ki je podlaga za ustrezno vrednotenje na Geodetski upravi RS (GURS). V poskusnem izračunu vrednosti nepremičnin, ki ga je GURS objavil 1. 10. 2019, podatki o dejanski rabi cest in železnic še niso vključeni. Vrednost zasebnih nepremičnin, obremenjenih s prometno infrastrukturo, je zato v oktoberskem poskusnem izračunu neustrezna.

O vodenju knjigovodstva FADN na kmetiji Okršlan

Spremljanje prihodkov in stroškov na kmetiji je najboljši način, da vidimo, kaj se bolj splača ter kateri stroški in v kakšni količini bremenijo kmetijo.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Darja Pipan, KGZS
darja.pipan@kgzs.si

In kako je v praksi? Večina kmetij pri nas tega ne počne. Običajno najdemo kup razlogov, da ne zapisujemo podatkov, evidence vodimo le tiste, ki jih je potrebno voditi, ker sodelujemo v različnih ukrepih ali nam to nalagajo predpisi, računi pa se nam nalagajo v predalu in čakajo boljše čase, da jih pospravimo. Papirologije je vedno več in zato najdemo kup izgovorov, utemeljenih ali pa tudi ne, da zadeve poenostavimo, naredimo tisto, kar je najbolj nujno in za to delo porabimo čim manj časa.

S FADN knjigovodstvom do uspešnejšega poslovanja kmetije

Pa vendar, vodenje knjigovodstva, v našem primeru bomo spregovorili o vodenju po metodologiji FADN (**Farm Accountancy Data Network – Mreža knjigovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev**), ki je prilagojeno kmetijski dejavnosti, pomeni relativno preprost način spremljanja poslovanja kmetije.

Po tej metodologiji spremljajo poslovanje vzorčne kmetije (v Sloveniji jih je okrog 900) v vseh državah Evropske unije. Podatki so pridobljeni na enak način, zato omogočajo primerjavo med različnimi državami,

med različnimi panogami in primerljivo velikimi kmetijami. Podatki so v prvi vrsti uporabni za sleherni kmetijo, so pa tudi pomemben orientir za načrtovanje kmetijske politike na ravni EU. V Sloveniji je večje število kmetij, ki FADN obdelave uporabljajo tudi kot način poročanja, ker so pridobile investicijska sredstva iz Programa razvoja podeželja.

Z več dejavnostmi do vsakdanjega kruha

Kmetija Kožuh, Okršlan po domače, se v vasi Sveti Florijan na skoraj 700 metrih nadmorske višine v Škofjeloškem hribovju ukvarja s prirajo mleka, gozdarstvom, predelavo sadja (suho sadje, žgane pijače, likerji), v novem objektu pa so razvili turistično dopolnilno dejavnost na kmetiji. Čebelarijo z okrog petnajstimi čebeljimi družinami, imajo zbirko starega kmečkega orodja, obiskovalci pa si lahko ogledajo tudi sušilnico za sadje. Ljubitelji mogočnih dreves si lučaj od domačije lahko ogledajo dve mogočni drevesi – Zejčarjeva prava kostanja.

Sožitje treh generacij

Na kmetiji živijo in delajo tri generacije. Poleg Janeza in Eme, ki je sicer polovično zaposlena na KGZS – Zavodu Kranj kot

Janez je začel z vodenjem knjigovodstva FADN leta 1994, sedaj je to skrb njegove žene Eme.

mlečna kontrolorka, za delo pripravi pet sinov. Tadej, 21-letni študent strojništva, 18-letni dijak Biotehniškega centra Naklo Domen, 16-letni Jan, ki obiskuje srednjo lesarsko šolo v Škofji Loki, sedmošolec Tomaž, prvih kmečkih veščin se že uči 5-letni Nejc. Marsikaj postori še čila 87-letna mama Angela, ki tudi poskrbi, da so rože prav na vseh oknih.

Četrto stoletje vodenja evidenc

Na kmetiji Okršlan vodijo knjigovodstvo po metodologiji FADN že četrto stoletje. Leta 1994 ga je na pobudo kmetijskega svetovalca Janeza Debeljaka začel voditi gospodar Janez. Ko sta si z Emo, ki je bila med drugim kmetica leta 2009, ustvarila družino, je FADN knjigovodstvo postopno prevzela ona.

Na začetku je bilo vodenje knjigovodstva ročno – vpis pri-

hodkov in izdatkov v obrazce, ki so jih enkrat mesečno posredovali na kmetijsko svetovalno službo. Da v mesečna poročila Janez ni pozabil kaj pomembnega zapisati, je imel vsak večer navado v rokovnik zapisati, kaj so tistega dne delali, pa tudi številke, če je kaj zaslužil ali plačal. Po približno desetih letih so prešli na vnos podatkov v program excel, zadnja tri leta pa podatke vnašajo neposredno v spletno aplikacijo »FADN Evidenca«, kar močno poenostavi delo.

Da novi načini, ki sicer olajšajo spremljanje podatkov, prinašajo tudi kako pomanjkljivost, pove Janez naslednje: »Pri nakupu krme se sedaj le-ta za beleži le denarni tok, nimamo pa vpogleda za nazaj o količinah, saj metodologija ne predvideva vpisa količinskih podatkov v poročilo o gibanju. To bi bilo treba popraviti.«

Koristi vodenja knjigovodstva

»Predvsem to, da je vsa dokumentacija, da so vsi računi zbrani na enem mestu. Veliko lažje nam je bilo ob razpisih, na katere smo kandidirali, saj smo že bili navajeni voditi evidence. Doslej smo kandidirali na treh razpisih in izkušnje s FADN knjigovodstvom so nam prišle zelo prav,« pojasni Janez, ki je še posebej navdušen, ker imajo prav zaradi FADN-a urejene račune, da ni težav, ko iščejo kakšne listine za nazaj. Če ima čas, tudi rad preveri, koliko je nekaj stalo pred leti, koliko pa sedaj.

Za uspešnost in zanesljivost rezultatov knjigovodstva je zelo pomembna sprotnost vnosa podatkov. V praksi to pomeni nekako dvakrat na teden. »Do aprila uspeš vnašati podatke kar redno, čez poletje pa malo zmanjka časa in je pri vnosu podatkov malo zamude,« pove

Ema. »Ker pa imamo še vedno navado, da podatke sproti zapišemo, tudi prenos podatkov v program ni težko delo.«

Vedno je prostor za izboljšave

»Za vodenje knjigovodstva po metodologiji FADN mesečno porabim dve do tri ure. V primeru nejasnosti se po nasvet obrnem na FADN pisarno, ki je za našo kmetijo na KGZS – Zavodu Kranj. Tako hitro ugotovimo, kako je treba vnesti podatke, da so rezultati realni, uporabni in primerljivi. Žal pa ima FADN knjigovodstvo pri nas pomanjkljivost, saj traja predolgo – ob koncu leta za preteklo leto –, da dobimo nazaj obdelane podatke. To bi morali spremeniti, skrajšati čas, da bi bile povratne informacije bolj uporabne.

Smiselno bi bilo tudi dodatno izobraževanje glede vnosa podatkov v aplikacijo ter kako bolje »prebrati« podatke in jih bolj koristno uporabiti za delovanje kmetije,« niza predloge Ema in nadaljuje: »Dijaki ali študentje kmetijstva bi lahko pripravili seminarske naloge v povezavi s FADN knjigovodstvom in da bi bila to tudi izbira vsebina. Veliko otrok s kmetij se šola na kmetijskih šolah in fakultetah in tam o FADN-u ne izvejo nič ali zelo malo. In prav tu je morda priložnost, da bo nova generacija mladih kmetov že ob prevzemu kmetij FADN obravnavala kot nekaj dobrodošlega in nujnega za odločitve in razvoj kmetij. Za izmenjavo izkušenj med kmetijami bi bilo treba obuditi srečanje oziroma organizirati kako strokovno ekskurzijo, tako zaradi druženja kot pozitivnega pristopa,« zaključita Ema in Janez soglasno.

Naložbeni denar za ohranjanje in razvoj majhnih kmetij

S spremembo Programa razvoja podeželja 2014–2020 bo objavljen še 2. Javni razpis za podukrep 6.3 - Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij.

Jože Očko, KGZS
joze.ocko@kgzs.si

Objava razpisa bo po načrtu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v novembru 2019 v vrednosti 20 milijonov evrov. Podpora v okviru podukrepa je namenjena ohranjanju in razvoju majhnih kmetij, ki redijo travoječe živali in katerih kmetijska zemljišča pretežno ležijo na OMD.

Cilj podukrepa je izboljšanje konkurenčnosti majhnih kmetij in povečanje produktivnosti ter ekonomske in okoljske učinkovitosti majhnih kmetij. Ohranjanje in razvoj majhnih kmetij ima pomembno vlogo pri ohranjanju poselje-

nosti na podeželju in značilne kmetijske krajine, zagotavljanju širših ekosistemskih storitev v obliki preprečevanja zaraščanja ter ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije smo zelo zadovoljni, da je prišlo do realizacije še enega javnega razpisa za podukrep 6.3 - Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, ter da so se vstopni pragovi znižali in s tem je omogočeno kandidiranje še manjšim kmetijam, ki vztrajajo na zelo težkem terenu za kmetovanje.

Upravičenci do podpore so majhne kmetije, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- v letu oddaje vloge na javni razpis morajo vložiti zbirno vlogo za neposredna plačila,
- glede na zadnjo oddano zbirno vlogo imajo v upravljanju najmanj 1,5 ha in manj kot 6 ha primerljivih kmetijskih površin (v nadaljevanju PKP), kar npr. pomeni od 3–11,9 ha trajnih travnikov, 1,5–5,9 ha njivskih površin ...),
- glede na zadnjo oddano zbirno vlogo redijo vsaj 1,5 GVŽ in manj od 15 GVŽ,
- zagotavljajo obtežbo s travojedimi živalmi (govedo, koptarji, drobnica, jelenjad) v obsegu 0,5 GVŽ/ha trajnega travinja,
- več kot 50 % kmetijskih zemljišč v uporabi leži na OMD,
- so vpisane v RKG in opravljajo kmetijsko dejavnost v Republiki Sloveniji.

Kmet bo moral priložiti enostaven poslovni načrt, v katerem bo navedel izhodiščno stanje kmetije, opisal dejavnosti in izbral vsaj en cilj za razvoj kmetije oz. vsaj en cilj, ki prispeva k doseganju horizontalnih ciljev (inovacije, okolje, podnebne spremembe).

Cilji, ki jih bo predvidoma možno izbrati v poslovnem načrtu, so naslednji: investicijsko vzdrževanje objektov, namenjenih primarni kmetijski proizvodnji in dopolnilni dejavnosti na KMG (npr. popravilo strehe na gospodarskem poslopiju), nakup opreme, namenjene primarni kmetijski proizvodnji in dopolnilni dejavnosti na KMG, nakup nove ali rabljene kmetijske mehanizacije, povečanje obsega proizvodnih kapacitet (površina kmetijskih zemljišč ali GVŽ), vzpostavitev dopolnilne dejavnosti na kmetiji, postavitve pašnikov in obor za rejo domačih živali, izvedba agromelioracij, ureditev infrastrukture (ureditev ce-

stnih, vodovodnih in energetskih priključkov KMG na javno infrastrukturo), ureditev bioloških in drugih čistilnih naprav, ureditev trajnih nasadov, vključitev v ukrepa KOPOP in EK.

Upravičenec, ki mu bo izdana odločba o pravici do sredstev, bo moral izpolniti naslednje bistvene obveznosti:

- cilje iz poslovnega načrta bo moral izpolniti najpozneje v roku 36 mesecev po izdani odločbi o pravici do sredstev;
- najpozneje v devetih mesecih od datuma izdaje odločbe o pravici do sredstev mora začeti izvajanje poslovnega načrta,
- do vložitve zahtevka za izplačilo drugega obroka ne bo smel zmanjšati obsega PKP za več kot 10 odstotkov, pri čemer obseg PKP ne sme biti manjši od 1,5 PKP,
- zagotavljati obtežbo s travojedimi živalmi v obsegu vsaj 0,5 GVŽ/ha trajnega travinja od datuma oddaje vloge na

javni razpis do vložitve zahtevka za izplačilo,

- vsako leto, vključno z letom oddaje zahtevka za izplačilo drugega obroka, bo moral oddati zbirno vlogo za neposredna plačila.

Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči. Znesek podpore znaša 5.000 evrov na upravičenca. Podpora se izplača v dveh obrokih, in sicer:

- prvi obrok v višini 70 odstotkov dodeljenih sredstev ob izdaji odločbe o dodelitvi pomoči,
- drugi obrok v višini 30 odstotkov dodeljenih sredstev po pravilni izvedbi aktivnosti iz poslovnega načrta po preteku 36 mesecev od datuma izdaje odločbe o dodelitvi pomoči.

Z vse dodatne informacije se obrnite na javno službo kmetijskega svetovanja, kjer vam bodo naši kmetijski svetovalci pomagali z nasveti.

Ni vsaka paša dobra za živali

Strupene rastline na naših travnikih in pašnikih ter njihov vpliv na rejne živali.

Alberta Zorko, KGZS,
alberta.zorko@kgzs.si

Jasmina Slatnar, KGZS – Zavod Ljubljana,
jasmina.slatnar@lj.kgzs.si

V preteklosti je na naših travnikih in pašnikih raslo veliko različnih rastlinskih vrst. Z intenzivnejšo rabo travinja se je raznovrstnost zmanjšala in na določenih območjih so nekatere rastlinske vrste povsem izgubile. Zmanjšalo se je tako število

koristnih vrst kot tudi strupenih rastlin.

Raznovrstnost je zelo pomembna za ohranitev tako rastlinskih kot živalskih vrst. K ohranjanju večje rastlinske pestrosti pripomore tudi kmetijska politika z različnimi ukre-

pi kot sta npr. pozna košnja in spravilo suhe travniške krme.

Žal pa imajo ti ukrepi lahko tudi negativne posledice. Predvsem na zavarovanih območjih in območjih z omejenimi dejavniki, kjer se opušča živinoreja, se poleg zaželenih rastlinskih vrst začinjajo širiti tudi rastline, ki so bolj ali manj strupene in nevarne za rejne živali ter posredno tudi za ljudi.

Paša in krma s travinja je za travojede rejne živali glavni vir prehrane. V travni ruši se poleg trav, detelj in zeli, ki so za te živali vir hranil, lahko nahajajo tudi rastline, ki so za njih nevarne in strupene. Pri živalih,

ki zaužijejo te rastline v večjih ali manjših količinah, se lahko pojavi slabša ješčnost, slabša prireja in tudi zastrupitve. Zdravstvene težave pri živalih so odvisne od količine snovi, ki jih živali zaužijejo, katere dele rastlin zaužijejo in v katerem delu leta oz. faze rasti teh rastlin ter ali zaužijejo sveže, silirane ali posušene. To so predvsem rastline, ki vsebujejo glikozide, alkaloidne in tanine. Živali se lahko zastrupijo preko prebavnega trakta in/ali kože. Določene strupene snovi se nahajajo samo v svežih rastlinah in se s konzerviranjem razgradijo ali ostanejo v rastlinah

v zelo majhnih količinah. Žal pa se pri določenih rastlinah, ki rastejo tudi na naših travnikih in pašnikih, strupene snovi ohranijo tudi po sušenju ali siliranju.

Tako stroka kot rejci se v bližnji preteklosti nismo srečevali z večjimi zdravstvenimi težavami in zastrupitvami pri rejnih živalih, ki so zaužile rastline, ki vsebujejo neželene oz. strupene snovi. Zaradi že omejenega opaznega večanja nekaterih nevarnih rastlin je zelo pomembno, da nevarne rastline prepoznamo, poznamo njihove strupene snovi, v katerem delu rastline se nahajajo, v kakšni obli-

ki so nevarne. Dobro je tudi vedeti, za katere živali so bolj ali manj nevarne oz. katere živali na njih niso občutljive. Prav tako je pomembno, da tudi poznamo načine, kako jih zatirati in preprečiti njihovo širjenje. V spodnji preglednici so na kratko predstavljene le nekatere bolj nevarne in razširjene rastline, ki se pojavljajo na travinju in drugih kmetijskih površinah ter predstavljajo nevarnost za zdravje in prirejo rejnih travojedih živali.

Zastrupitev je možna preko prebavnega organa in preko kože.

Jesenski podlesek

(*Colchicum autumnale*)

Jesenski podlesek cveti med septembrom in novembrom.

Jesenski podlesek v maju – ima največ listov.

Rastišče

Vlažni ekstenzivni travniki in pašniki – pogosto naravovarstvena območja, kjer je predpisana pozna košnja (po 10. juniju). V zadnjem času se pojavlja tudi na netipičnih rastiščih.

Cveti med septembrom in novembrom.

Strupene snovi

Alkaloid **kolhicin** – zelo strupen.

Vsebnost kolhicina se spreminja in je odvisna od:

- sezone (največ spomladi),
- rastišča,
- klime,
- delov rastline (največ v gomolju).

Vsebuje še 20 drugih različnih alkaloidov.

Učinek na živali

S konzerviranjem (sušenjem, siliranjem) se kolhicin NE razgradi.

Za zastrupitve najbolj nevarno pozno (junija) košeno seno – krma jesenske košnje manj nevarna.

Pri paši se živali podleska izogibajo.

Več zastrupitev je pri mladih, neizkušanih živalih.

Konji, prašiči, perutnina – zelo občutljivi.

Govedo, ovce in koze – manj občutljivi.

Kolhicin se izloča z mlekom in urinom.

Matere nimajo znakov zastrupitve – mladiči ali ljudje, če pijejo tako mleko, imajo lahko hude prebavne težave.

Znaki zastrupitve pri govedu: padec mlečnosti, apetita, ustavi se prežvekovanje, kolike, pogin zaradi paralize dihalnega centra.

Znaki zastrupitve pri konjih – kolike, krvava driska.

Zatiranje

Najbolj učinkovita **PREVENTIVA** – preprečevanje širjenja in zmanjševanje števila rastlin:

- **zgodnejša košnja** – sredi maja in košnja ali mulčenje v jeseni, v času cvetenja (izčrpavanje rastlin),
- **intenzivnejša raba** (> 3 košnje),
- **vlačenje in valjanje** delno uspešno (izčrpavanje rastlin),
- **ročno odstranjevanje rastlin** v začetku maja – vsaj 15–20 cm globoko (obvezna uporaba rokavic),
- **gnojenje z dušikom,**
- **paša po čredinkah** s čim višjo obremenitvijo (če je paša dovoljena).

Pri poznih košnjah (junija) je seme že zrelo – širi se s košnjo ali pašo – lepljivo seme se prime na kopita ali parkljev in živali ga raznesejo še po drugih površinah.

Zlatice

(*Ranunculus sp.*)

Rastišče

Vlažni travniki, travniki s 3–4 košnjami na leto.

V vlažnih letih je lahko v ruši tudi do 30 % zlatice.

Strupene snovi

Toksini – **anemonin**, protoanemin, cianovodikove spojine, saponini ... V svežem stanju je strupena cela rastlina.

Posušena ali silirana rastlina NI VEČ STRUPENA.

Učinek na živali

Znaki zastrupitve:

Ob dotiku (anemonin) – alergije, kožna vnetja.

Ob poškodbi rastline, ob košnji ali paši se nestrupeni ranunculin spremeni v strupeni protoanemin. Zastrupitve pri zaužitju sveže zlatice pri paši ali krmljenju s prilastom.

Konji, govedo: vnetje prebavil, kolike, driske, poškodbe ledvic – kri v urinu

Pelod zlatice tudi hud alergen – seneni nahod

Zatiranje

- **Paša po čredinkah** s čim višjo obremenitvijo,
- zmanjšati zbitost tal in prazna mesta – stalno dosejavanje,
- **zmanjšanje gnojenja z gnojevko** in založenost K v tleh,
- gnojenje s P in apnenje – nimata večjega učinka.

Pogosta košnja je ne uniči, le košnja pred zrelostjo semen.

Grinti

(*Senecio sp.*)

Vir: <https://www.forestryimages.org/browse/detail.cfm?imgnum=5558945> 1.10.2019

Rastišče

Pretežno suha in apnenčasta tla, slabi pašniki, gozdni robovi ...

Pri ekstenzifikaciji travniških območij (1–2 košnji/leto, pozne košnje) se lahko zelo poveča pojavnost in število vrst grintov (Jakobov, vodni, pomladni, alpski ...). Vsi so strupeni.

Strupene snovi

Različni alkaloidi, senecin, senecionin.

Strupene predvsem mlade rastline.

Živali jih redko zaužijejo na paši – izogibajo se jih, ker so grenki.

Nevarna krma sta seno in/ali silaža – s konzerviranjem se izgubijo grenčine, **večina alkaloidov se NE UNIČI.**

Učinek na živali

Znaki zastrupitve:

Govedo: padec mlečnosti, zavračanje krme, tršata dlaka, hujšanje, krvava driska ...

Konji: driska, kri v urinu, nemir in depresija, pogosto zehanje, izpadanje dlake, nekoordinirana hoja, rumene veke.

Ovce in koze manj občutljive – del alkaloidov se razgradi v predželodcih.

Zatiranje

- **košnja pred cvetenjem** – sredina junija,
- preprečiti **semenitev rastlin,**
- **paša po čredinkah**, s čim višjo obremenitvijo,
- dosejavanje praznih mest na travnikih.

Ne sodi med invazivne rastline – v zadnjih letih se zelo širijo – posledica podnebne spremembe – **zelo odporna rastlina na vse stresne situacije, hitro nadomesti druge rastline.**

Bela čmerika

(*Veratrum album*)

Rastišče

Apnenčasta tla, vlažna in humusna tla, v alpskem in predalpskem svetu. Ekstenzivna travišča.

Možna zamenjava z rumenim sviščem – košutnikom.

Strupene snovi

Vsebuje več vrst alkaloidov, toksičnih baz in fenolov. Vsebnost močno variira glede na rastišče in letni čas.

Nevarna krma tudi seno, za silažo niso potrdili.

Učinek na živali

Bolj je strupena za govedo kot za ovce, koze in konje.

Znaki zastrupitve: slinjenje, krvava driska, zlatenica, slaboten pulz, padec krvnega pritiska in telesne temperature, živali oslepijo in poginejo v hudih krčih zaradi paralize dihalnega centra.

Zatiranje

Pašne živali se je izogibajo, zato se hitreje širi kot druge rastline.

Težko se zatira – priporočena **zgodnja košnja** in čistilne košnje. Pogostejše košnje nimajo večjega učinka.

Mehanično ročno zatiranje – (obvezna uporaba rokavic).

Cipresasti mleček

(*Euphorbia cyparissias*)

Rastišče

Ekstenzivni travniki in pašniki – sušni in pusti (z malo hranil).

Strupene snovi

Vsebujejo mlečke, ki vsebujejo alkaloidne in glikozidne (estri diterpena, euphorbon, phorbol, crotonovo olje ...)

Učinek na živali

Veliko vrst – vsi so strupeni. Večina živali se jih pri paši izogiba – zato se hitro širijo.

Strupene so cele rastline. Pri stiku s kožo – dermatitis. **Toksičnost se zmanjša s sušenjem, z izjemo euphorbona, ki ostane tudi v suhi rastlini.**

Če jih konji, govedo in prašiči zaužijejo v večjih količinah, povzročajo: bruhanje, krče, driske ...

Za koze mlečki niso strupeni.

Zatiranje

Mlečki so trajnice – čas košnje manj vpliva na razmnoževanje s semeni.

Priporočena se gnojenje in **košnja v začetku cvetenja** (maj).

Intenzivnejša paša in raba – izčrpa rastline.

Močvirska preslica

(*Equisetum palustre*)

Rastišče

Mokri travniki, ekstenzivni travniki.

Strupene snovi

Alkaloidi (palustrin equisetin, palustridin).

Palustrina je v rastlini največ poleti in vse do jesenskih mrazov. Hlad in zmrzal GA UNIČITA.

Med siliranjem in sušenjem se ne razgradi – še več let krma ostane oporečna.

Encim – tiaminaza.

Učinek na živali

Palustrin strupen za govedo in konje, ni nevaren za ovce in koze.

Znaki zastrupitve pri govedu:

padec mlečnosti, izguba TT, driska (vnetje tankega črevesa).

Novejša dognanja kažejo, da je močvirska preslica v večjih količinah nevarna tudi za konje, ovce in koze. Razlog so **tiaminaze**, ki preprečujejo sintezo vitamina B1 – najbolj so občutljivi konji.

Znaki akutne zastrupitve pri konjih zaradi tiaminaze: razdražljivost, trzanje mišic, opotekanje in klecanje, ohromitev, možen tudi pogin.

Zatiranje

– **Dreniranje vlažnih travnikov,**

– **intenzivna paša** – predvsem konj in goveda – močno zmanjša prisotnost preslice,

– **obdelava s podrezovalnikom** (30–40 cm globoko),

– **valjanje s težkim ozobljenim valjarjem** v začetku junija, ko so še majhni poganjki,

– košnja mladih rastlin – čim bolj pogosto.

Orlova praprot

(*Pteridium aquilinum*)

Rastišče

Suhi, kislilni travniki, visokogorski izčrpani pašniki in obronki gozdov.

Strupene snovi:

Tiamin (encim), pteridin (saponin), cianociklični glikozid.

Praprot strupena samo v zelenem stanju, najbolj strupene mlade rastline, s sušenjem in siliranjem se toksičnost zmanjša.

Učinek na živali

Do zastrupitve pride, če je v obroku več kot 30 % orlove praproti.

Kronična zastrupitev – GOVEDO (po 2–3 mesecih krmjenja zaradi glikozidov nastopi anemija, hujšanje, padec mlečnosti, kri v urinu ...).

Akutna zastrupitev – govedo, drobnica (predvsem mlajše živali): huda driska, krvavitve iz oči in nosu, slinjenje, sopenje, smrt v 1–3 dneh.

Tiaminaze – preprečujejo sintezo vitamina B1 – OBČUTLJIVI PREDVSEM KONJI.

Povzročajo predvsem živčne znake (razdražljivost, trzanje mišic, opotekanje in klecanje, ohromitev, možen tudi pogin).

Glikozidi se lahko izločajo z mlekom (maslo, siri – postanejo grenki).

Zatiranje

– **Mulčenje, košnja** (2- do 3-krat letno),

– **košnja** od sredine do konca maja, ko so listi visoki 30–50 cm,

– **apnenje,**

– **gnojenje.**

Viri:

- <https://studylibde.com/doc/7057931/alpen-kreuzkraut---rauberg>
- <https://reitturniere.de/news/03072015-der-schleichende-tod-auf-dem-heuboden>
- <https://gruenland-viehwirtschaft.at/component/jdownloads/send/3-fachinformationen/468-scharfer-hahnenfuss.html>
- https://www.saarland.de/dokumente/res_umwelt/MFU_Giftpflanzen_A4_FINAL_WEB.compressed.pdf
- <https://docplayer.org/105050527-Giftpflanzenbuch-esel-die-wichtigsten-giftpflanzen-und-nicht-geeignete-futtermittel-fuer-esel.html>
- <https://www.raumberg-gumpenstein.at/cm4/de/forschung/publikationen/downloadsveranstaltungen/viewdownload/860-umweltressourcen-im-gruenland/12392-herbstzeitlose-erkennen-und-in-schach-halten.html>
- <https://translate.google.com/translate?hl=sl&sl=de&u=https://www.bioaktuell.ch/pflanzenbau/gruenland/unkraut-gruenland/weisser-germer.html&prev=search>
- <https://www.agrarheute.com/pflanze/problemunkraeuter-gruenland-485978>

Projekt FAIRSHARE

Fairshare je projekt digitalizacije v kmetijskem svetovanju, v katerem sodeluje 22 partnerjev iz cele Evrope. Financira ga raziskovalni program EU Horizon 2020 in traja 5 let. To je novo obdobje elektronskega pridobivanja podatkov, analitike in komunikacijskih tehnologij, ki omogoča natančnejše, hitrejše in boljše odločanje na kmetijah ter ima velik potencial za izboljšanje donosnosti in trajnosti v kmetijstvu. Oblikovalci EU in nacionalnih/regionalnih politik s projektom dajejo poudarek digitalizaciji, zlasti za zagotovitev, da digitalne inovacije v prehranskem in širšem kmetijskem sektorju ostajajo v koraku z drugimi sektorji in da bodo koristile digitalizacije na voljo širši kmetijski skupnosti. S projektom se bo formirala neodvisna skupnost kmetijskih svetovalcev. FAIRshared bo imel dva glavna programa. Prvič, evidencialni in zbral bo bazo podatkov o digitalnih orodjih in storitvah, ki se uporabljajo v okviru projektnih partnerjev, njihovih pridruženih mrež svetovalnih storitev in drugod. Ta orodja bodo shranjena na moderirani platformi in bodo predstavljala vrsto orodij za usposabljanje, primerjalno analizo, načrtovanje in vsakodnevno podporo odločanju. Izdelana bo zbirka podatkov o orodjih za uporabo v kmetijskem svetovanju, ki se bo dopolnjevala in bo uporabna za vse partnerje projekta. Drugič, projekt bo omogočil svetovalcem podporo pri izmenjavi, usklajevanju in sooblikovanju digitalnih orodij ter izzivih za njihovo vključevanje v različne svetovalne in kmetijske okoliščine po vsej EU. Uporaba pristopa „živi laboratorij“ bo podpiranje, usposabljanje, prilagajanje in vključevanje teh digitalnih orodij v več različnih organizacijskih kontekstov, podprto z izmenjavo strokovnega znanja in virov.

CILJI PROJEKTA

1. Razviti digitalna svetovalna orodja, s katerimi bi zagotovili, da kmetijski svetovalci in njihove organizacije učinkovito uporabljajo digitalna orodja in storitve za bolj produktivno in trajnostno kmetijstvo.
2. Zbrati dovolj podatkov o obsegu obstoječih digitalnih svetovalnih orodij in podpornih odločitev, izdelava spletnega kataloga.
3. Opredelitev učinkovitih digitalnih podpornih orodij, možnosti njihovega nadaljnega razvoja in definirati oz. poiskati kritične točke za njihovo široko uporabo.
4. Sooblikovati komunikacijska orodja in orodja za javno angažiranje za demistifikacijo in krepitev zaupanja v IKT ter pripravo različnih kmetijskih družb EU za večjo digitalno dobo.
5. Razviti regionalne/sektorske časovne načrte za celotno EU za izboljšanje vrednosti in prispevka svetovalnih storitev in mrež k razvoju in široki uporabi boljših digitalnih orodij, značilnih za vsako študijo primera.
6. Razširiti uporabo preizkušenih digitalnih tehnologij z visokim vplivom med neodvisnimi svetovalci znotraj in med regijami, državami članicami EU in po svetu.
7. Določiti različna digitalna orodja ali storitve z visokim vplivom, ki bi jih svetovalci lahko prilagodili v različnih okoliščinah (študije primerov) in ustvarili meni profesionalnih svetovalnih orodij in storitev v različnih jezikih s skupnim standardom.
8. Razviti nove podporne programe za usposabljanje svetovalcev, študente v kmetijstvu in kmetovalce za uporabo digitalnih orodij in rešitev pri poslovanju, s čimer izboljšujejo njihovo zmogljivosti.

Pax arva colat*

Svetovna organizacija oračev (WPO – World Ploughing Organisation) je bila ustanovljena leta 1952 v Angliji in že naslednje leto v Kanadi organizirala prvo svetovno tekmovanje v oranju. Organizacija danes združuje trideset držav. Poslanstvo WPO ni samo organizacija tekmovanj v oranju, temveč tudi sporočati, kako pomembna je pridelava hrane, kako pomembno je kakovostno obdelovanje zemlje in kako pomembno je kmetijstvo za človeštvo.

Slovenija je članica WPO že od osamosvojitve. Verjetno je malokomu poznano, da je bila ravno WPO prva mednarodna organizacija, ki je priznala Slovenijo, in da so bili ravno **slovenski orači prvi, ki so tekmovali pod slovensko zastavo.**

Tekmovanje sestavlja oranje strnišča in ledine v kategorijah plugov krajnikov in obračalnih plugov. Za Slovenijo sta letos tekmovala **Matej Sinic** na krajniku in **Uroš Pate** na obračalnem plugu. Slovensko ekipo so konec avgusta v ameriški zvezni državi Minnesota sestavljali še **Marjan Kardinar** kot član upravnega odbora WPO, **Igor Hrovatič** kot vodja ekipe in mednarodni sodnik na tekmovanju ter **Jožef Sinic** in **Igor Pate** kot spremljevalca tekmovalcev. Na tekmovanju je Matej Sinic zasedel skupno 14. mesto (13. mesto na strnišču in 15. mesto na ledini), Uroš Pate pa skupno 20. mesto (18. mesto na strnišču in 19. mesto na ledini).

**Naj mir obdeluje zemljo.*

Igor Hrovatič, Marjan Papež

LIFE+ NaturaViva – kmetijstvo in biodiverziteteta z roko v roki

Spolni cilj projekta LIFE NATURAVIVA je razkriti izjemne naravne dragocenosti Slovenije in njihov pomen ter osvetliti nevarnosti, ki jim pretijo.

dr. Janko Rode, KGZS
janko.rode@kgzs.si

Aleš Tolar, KGZS
ales.tolar@kgzs.si

Projekt bo ponudil odgovore na vprašanje, kakšne koristi nam prinaša bogata biodiverziteteta in kakšne bi lahko imeli, če bi jo bolje poznali in pametno izkoristili, a ne prizadeli. Pri tem ima kmetijstvo pomembno vlogo.

Vodilni partner projekta je Nacionalni inštitut za biologijo in med osmimi projektnimi partnerji je tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Projektni partnerji so še: pet slovenskih naravnih parkov, Center biotehnike GRM Novo mesto, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine Lutra in Botanični vrt Univerze v Ljubljani. Ker pa je »narava povsod«, kakor pravi slogan ene preteklih kampanj Evropskega sveta, želimo, da bi sporočila o vrednosti biodiverzitetete dosegla zadnji kotiček Slovenije. Po različnih formalnih in neformalnih, pa tudi inovativnih poteh, kot je posredovanje informacij v okviru prireditvev in koncertov, bo

projekt naslovljen občinstvo, ki išče kulturne in umetnostne dogodke, najde pa tudi sporočilo o ogroženosti narave, ki je najmočnejši navdih za umetnost in kulturo. Ker je kmetovanje pomemben dejavnik pri oblikovanju kulturne krajine in mnogih značilnih habitatov, ki jih želimo ohranjati, je KGZS pristopila izvajanju projekta kot pomemben partner.

Razstave kot del projekta

Velik del aktivnosti projekta je namenjen izobraževanju in osveščanju o biodiverziteti in nujnosti njenega ohranjanja. Na KGZS smo v okviru aktivnosti informiranja in osveščanja v letošnjem letu gostili dve razstavi:

Magična narava 2017, ki je rezultat uspešnega mednarodnega fotografskega natečaja. Predstavljene so naravoslovne fotografije na šest tem, ki pa vse na izviren način prikazujejo

našo in svetovno biodiverziteteto. V finale je žirija izbrala 180 fotografij, ki so pripravljene za javno predstavitev in realizacijo knjige. Žirija je v posamezni kategoriji izbrala zmagovalno fotografijo kategorije in podelila devet enakovrednih priznanj. Izmed zmagovalnih fotografij posamezne kategorije so izbrali fotografijo, ki je prejela naziv Naravoslovna fotografija leta (Nature Photography of the Year). Najuspešnejšo fotografijo slovenskega avtorja so proglasili za Slovensko naravoslovno fotografijo leta. Razstava je bila postavljena v konferenčni dvorani KGZS.

Razstava Ekosistemi Slovenije in biodiverziteteta na osmih panojih predstavlja osnovne ekosisteme, ki jih najdemo v Sloveniji: gozd, kulturno krajino, visokogorje, naselja, celinske vode, mokrišča, morje in podzemlje. Eden od razlogov za tako bogato biodiverziteteto v Sloveniji je njena lega, saj se nahaja na stičišču štirih velikih geografskih regij: alpske, panonske, dinarske in sredozemske. Panoji so bili razporejeni na hodniku KGZS in v veliki konferenčni dvorani v pritličju, kjer potekajo različna usposabljanja, predstavitve in izobraževanja.

Na sejmu AGRA 2019 v Gornji Radgoni je na razstavnem prostoru KGZS bila tudi stojnica posvečena projektu NaturaViva. Nanjo smo povabili partnerje projekta, da se

predstavijo, promovirajo svoje delo in sam projekt. Sodelovala sta Krajinski park Goričko in Inštitut Lutra. Na stojnici je bilo na razpolago tudi gradivo drugih partnerjev. Zanimanje za predstavitev je bilo med obiskovalci veliko.

Projektno gradivo

K promociji sodijo tudi tiskani materiali z različnimi vsebinami o biodiverziteti. Za naše bralce bosta predvsem zanimivi dve. Brošura Moja, tvoja, naša biodiverziteteta, ki je dostopna tudi v elektronski obliki (<https://www.naturaviva.si/wp-content/uploads/2019/05/LNV-Brosura-1-06-FINAL.pdf>), in zbiranka Kmetijstvo in biodiverziteteta z roko v roki, ki jo bodo med drugim dobili tudi vsi oddelki za kmetijsko svetovanje po regijskih kmetijsko-gozdarskih zavodih. Dostopna je tudi na spletnu (https://www.naturaviva.si/wp-content/uploads/2019/06/Zlozenka_Kmetijstvo_in_biodiverziteteta_z_roko_v_roki.pdf). V zbiranki je pregledno in na poljuden način predstavljena povezava med biodiverziteteto in kmetijstvom ter predstavljeni najpomembnejši življenjski prostori, ki jih zagotavlja odgovorna kmetijska raba. Predstavljena je tudi vloga mokrišč in pomen divjih opravevalcev za raznolikost narave.

V okviru projekta je načrtovana tudi delavnica o biodiverziteti v kmetijstvu, ki bo izvede-

na na sedežu KGZS. Delavnica je namenjena kmetijskim svetovalcem, ki se pri svojem delu vse pogosteje srečujejo z vprašanji o biodiverziteti in njenem ohranjanju. Prisotni bodo dobili izhodišča za izboljšanje posredovanja naravovarstvenih vsebin, povezanih tudi z operacijami v ukrepu KOPOP, s katerimi se skuša izboljšati stanje ohranjenosti habitatov, ptic in ogroženih rastlin v kmetij-

skem prostoru. Namen delavnice za svetovalce je tudi predstavitev materiala za izvedbo večjega števila izobraževalnih predavanj za kmete na terenu, ki jih bomo organizirali v prihodnjih letih. Na ta predavanja boste pravočasno opozorjeni in vabljeni, saj je razumevanje in ohranjanje biodiverzitetete tudi poslanstvo trajnostno naravnega kmetovanja.

I2connect

Projekt i2connect združuje 32 organizacij (upravičenci in tretje osebe). Z izvajanjem se bo pričelo 1. 11. 2019 in bo trajal pet let.

Projekt i2connect želi spodbuditi kompetence svetovalcev, ki bodo podpirali in olajševali interaktivne inovacijske procese, ki se odzivajo na številne izzive v evropskem kmetijstvu in gozdarstvu. Strategija v i2connect je uporaba obstoječe mreže svetovalcev in izkušnje uspeha v različnih okoliščinah za ustvarjanje širše mreže in zagona sprememb, ki omogočajo novo kulturo podpore inovacijam, ki vodijo od spodaj navzgor. Več kot 40.000 svetovalcev med partnerji projekta so akterji, ki podpirajo kmetijstvo in gozdarstvo na terenu, in ravno oni so tisti, ki odločilno vplivajo na prenos inovacij na kmetije, s posebnim poudarkom na cilju EIP-AGRI 2020.

Narejen bo popis trenutnega stanja svetovalnih praks v Evropi. Usposobljena bo skupina trenerjev za delo s temi materiali pri svetovalcih za usposabljanje. Projekt bo omogočal tudi izmenjavo dobrih praks med partnerji. Poudarek je dan mrežam svetovalnih služb, kjer ima močno težo SEASN mreža. Pozornost bo namenjena tudi „vzpostavitvi okolja za delovanje“: to je možnosti in načini, na katere lahko upravljavci svetovalnih služb, raziskovalne institucije, oblikovalci politike in drugi ustvarjajo pogoje za delovanje svetovalne službe. Te dejavnosti so vključene v strokovno mrežo z mnogimi lokalnimi podružnicami, ki jih projekt podpira s pomočjo upravljanja »on line« platforme za medsebojno usposabljanje in izmenjavo izkušenj.

Igor Hrovatič, Aleš Tolar, KGZS

LIFE – IP NATURA.SI

Kmetijsko gozdarska zbornica kot partner sodeluje v projektu LIFE integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji, katerega vodilni partner je Ministrstvo za okolje in prostor. Poleg KGZS so partnerji v projektu tudi MKGP, ZRSVN, DRSV, ZZRS, ZZG, KGZ-Zavod Ptuj, KGZ-Zavod Ljubljana, KGZ-Zavod Nova Gorica, GIS, NIB, UL (BF, Oddelek za biologijo), Štirna – zavod za trajnostne rešitve, Center za kartografijo favne in flore.

Področje projekta: NATURA 2000, ohranjanje narave

Trajanje projekta: september 2018–december 2020

Pričakovani rezultati za kmete:

- aktivno vključevanje in krepitev samozavesti lastnikov zemljišč (zlasti mladih) preko različnih aktivnosti (npr. panožnih krožkov, kvizov itd.),
- ponovna obuditev travniških in mokriščnih habitatnih tipov,
- čiščenje zarasti, preprečevanje zaraščanja ekstenzivnih travnikov,
- odstranjevanje in omejevanje razširjanja tujerodnih vrst,
- vključitev v ukrepe za ohranjanje narave.

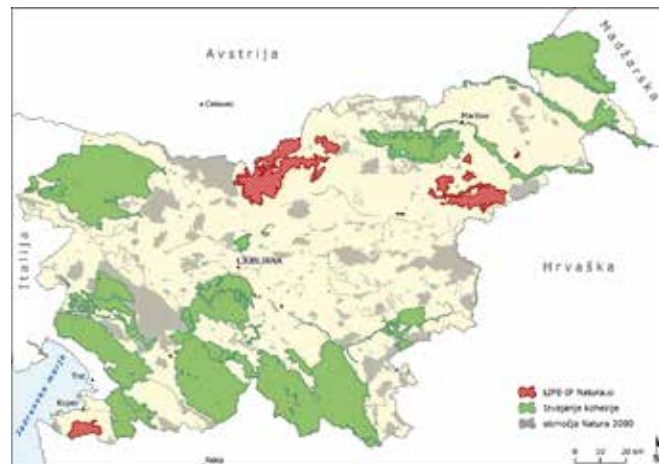
Cilji projekta:

Glavni cilj programa LIFE-IP NATURA.SI je izboljšati izvajanje programa upravljanja Natura 2000 za Slovenijo za obdobje 2014–2020 (PUN 2000) z izboljšanjem stanja ohranjenosti in/ali obratnimi trendi izbranih vrst in habitatov Natura ter vzpostaviti dolgoročno usmerjeno in vključujoče upravljanje Nature. To vključuje dobro sodelovanje in redno komunikacijo med oblikovalci politik in institucijami, odgovornimi za izvajanje programa upravljanja, vključno z dobro razvito svetovalno službo, ki zajema različna pomembna sektorska vprašanja. Okrepili bomo sodelovanje z lastniki zemljišč, raziskovalnimi ustanovami, strokovnjaki in prostovoljci iz nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo z biologijo in varstvom narave, ter jih preoblikovali iz deležnikov v partnerje.

KGZS z drugimi partnerji trenutno vsebinsko dela na pripravi načrtov za konkretne akcije ohranjanja na tako imenovanih LIFE IP-Natura projektnih območjih. Vzpostavljen poteka akcija, v kateri se analizira lastniška struktura, rabe zemljišč in prostorska analiza situacije. Pomemben del aktivnosti je tudi analiza uspešnosti doseganja ciljev in ukrepanja programa upravljanja območij Natura 2000, ki je bil sprejet za obdobje 2014–2020, kjer poteka ocena izvajanja naravovarstvenih operacij aktualnega KOPOP.

Dr. Janko Rode, Aleš Tolar, Neja Žogan Čokl, KGZS

Območja izvajanja projekta: Slovenska Istra, Kamniško-Savinjske Alpe, Grintovci, Volččke, Ličenca pri Poljčanah, Boč-Haloze-Donačka gora, Dravinja s pritoki in Dravinjska dolina

ZVEZA DRUŠTEV
REJCEV DROBNICE
SLOVENIJE

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije zbira prostovoljne prispevke za sofinanciranje pravne pomoči rejcem, ki bodo vložili odškodninske tožbe zaradi škod, ki jih povzročajo zveri, in za ustavno presojo zakonov, ki onemogočajo pravico do kmetovanja.

Sredstva se zbirajo na TR ZDRDS:

Koda namena: OTHR

Namen plačila: DONACIJA - ZVERI

IBAN: SI56 1918 0500 1149 391

Referenca: SI00 2019

Naslov: Zveza društev rejcev drobnice Slovenije, Rodica, Groblje 3, 1230 Domžale

Nova znanje za mlade prevzemnike

Usposabljanje mladih prevzemnikov kmetij je namenjeno izobraževanju tistih prevzemnikov kmetij, ki so kandidirali na razpisih, s cilji, ki so usklajeni z Uredbo (EU) št. 1305/2013, Evropskega parlamenta in sveta iz obdobja 17. december 2013, o podpori in razvoju podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

Jožica Vodopivec Rozman, KGZS
jozica.vodopivec-rozman@kgzs.si

Mladi prevzemniki kmetij, ki so kandidirali na razpis o podporah mladih kmetov in so v poslovnem načrtu izbrali razvojni cilj 10.1: Vključitev v podukrep podpora dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti, so z izborom tega cilja pridobili dodatno točko in obenem obvezo, da opravijo 25-urno usposabljanje.

Teme za izobraževanje mladih kmetov so bile izbrane na MKGP na podlagi analize anketnih odgovorov med podeželsko mladino. Tematika se ujema s cilji Akcijskega načrta dela z mladimi kmeti iz obdobja 2016–2020 »Izboljšanje gmo-tnega položaja mladih kmetov«.

Kdo so upravičenci usposabljanja?

To so tisti kmetje, ki so vpisa-

ni v RKG kot nosilci KMG in so si pridobili odločbe o pravici do podpore iz naslova podukrepa 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ki so v letih 2017, 2018 in 2019 že postale pravno močne.

Namen izobraževanja

Namen tega izobraževanja je ponuditi informacije in nova znanja, ki bodo mladim kmetom služila za nadaljnje načrtovanje uspešnega gospodarjenja na svoji kmetiji in v medsebojnem učinkovitem povezovanju.

Kljub temu da so mladi kmetije čedalje bolj izobraženi in osveščeni, je prav, da ob prevzemu kmetij pridobijo tudi specifične informacije in znanja, ki jim olajšajo delo z zahtevno administracijo in pomagajo pri dobrem gospodarjenju in doseganju večje konkuren-

nosti kmetij. Poleg mladih prevzemnikov kmetij so povabljeni na usposabljanje tudi pravne osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo in so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot nosilci kmetijskega gospodarstva ter so prejele odločbo o pravici do sredstev v okviru podukrepa 6.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete in se še niso udeležili tovrstnega izobraževanja v preteklih letih. Torej, pomembna je pravno močnost odločbe iz tega ukrepa v letih 2017, 2018 in 2019.

Vsebina usposabljanja

Usposabljanja so sestavljena iz dveh tematskih sklopov. V letošnjem letu bodo v prvem sklopu zajeta znanja s področja ekonomike kmetijskih gospodarstev, ki bodo zajemala vsebine o značilnostih in upravljanju KMG, stroške in kalkulacije, oblikovanje cen za trg, analizo poslovanja KMG, investicije in poslovno načrtovanje na kmetijskem gospodarstvu.

Drugi sklop usposabljanja se bo nanašal na zavarovanja, zagotavljanje kakovosti in promocijo kmetijskih pridelkov in izdelkov ter plasiranje le-teh na trg. Ta sklop bo natančno zajemal zanimive in uporabne vsebine iz domačega okolja kot tudi iz ene od sosednjih držav. Na usposabljanjih bo predavateljica iz tujine, ki je nosilka KMG in obenem mlada kmetica, predstavila svojo kmeti-

jo in pogoje, v katerih deluje. Osredotočena bo na trženje in področje dopolnilnih dejavnosti. Kot mlada agronomka in dobra poznavalka kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti bo z izbranimi pedagoškimi metodami predstavila razmere in vizijo, ki jih imajo kmetje v naši neposredni bližini – v sosednji državi.

Predavatelji iz KGZS – Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor bodo predavali o naslednjih temah: dodajanje vrednosti kmetijske proizvodnje, izboljšanje varnosti pri delu na kmetijah po posameznih panogah, nove tehnološke rešitve ..., kar bo predstavil Marjan Dolenšek, specialist za kmetijsko tehniko na Kmetijsko gozdarskem zavodu Ljubljana.

knjigovodstvo, obdavčitve).

Vsebine iz aktualne tematike glede prilagajanja podnebnim spremembam – prilagoditev tehnologije pridelave krme, poljščin, sadja, grozdja (pridelava v zaprtih prostorih, namakanje, oroševanje, protitočne mreže, druge nove tehnološke rešitve) bodo predstavili specialisti za posamezna našeta področja iz Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor.

Zelo pomembna tematika je tudi varno delo na kmetijah – izboljšanje varnosti pri delu na kmetijah po posameznih panogah, nove tehnološke rešitve ..., kar bo predstavil Marjan Dolenšek, specialist za kmetijsko tehniko na Kmetijsko gozdarskem zavodu Ljubljana.

Udeležba na usposabljanjih

Za vse objavljene udeležence so ta izobraževanja brezplačna, a potrebna je vsakodnevna prisotnost, ki bo tako kot vedno evidentirana. Na koncu usposabljanj bodo slušatelji odgovorili na anketna vprašanja, kjer bo možnost izraziti svoje mnenje o poteku in kakovosti usposabljanj ter podati predloge za še boljše usposabljanja v bodoče. Po zaključku prejmejo vsi udeleženci potrdila, ki bodo tudi vnesena v aplikacijo »Evidenca izobraževanja kmetijskih gospodarstev in podjetij«, in

Anketa. Potrdila prejmejo udeleženci po pošti in jih je treba skrbno paziti.

Potek in čas usposabljanj

Potindvajseturno usposabljanje bo predvidoma potekalo v novembru 2019 na dveh lokacijah v Sloveniji, in sicer v prostorih KGZS v Ljubljani in večnamenski dvorani Kulturno turistično podjetniškega centra (VTKPC) v Pesnici pri Mariboru. Usposabljanje na dveh lokacijah je odvisno od zadostnega števila prijav za posamezno lokacijo. Če ena od lokacij ne bo zapolnjena z zadostnim številom upravičencev, bo usposabljanje potekalo le v Ljubljani. Ure bomo razdelili na štiridnevno izobraževanje. Pomembno je vedeti, da letos ne bo več ponovitev teh usposabljanj, kar je še posebej važno za tiste kandidate, ki se jim odločba izteče v letošnjem letu.

Vsi udeleženci bodo o poteku usposabljanj obveščeni na dom. Kandidati in kmetijski svetovalci po posameznih kmetijsko-gozdarskih zavodih bodo pravočasno obveščeni o terminih, lokacijah in urnikih usposabljanj.

Objavljen peti javni razpis za mlade kmete

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 4. oktobra objavilo peti javni razpis za podukrep Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete za leto 2019. Višina razpisanih nepovratnih sredstev je 15 milijonov evrov.

Jože Očko, KGZS
joze.ocko@kgzs.si

Razpis je zaprtega tipa. Vnos prijavnega obrazca v elektronski sistem in vložitev vloge na javni razpis poteka od 28. 10. 2019 do vključno 6. 12. 2019, do 23.59 ure. Podpora se dodeli kot pavšalna pomoč v obliki nepovratne finančne pomoči, ki se izplača v dveh obrokih.

Znesek javne podpore znaša 45.000 evrov na upravičenca, ki se zaposli na kmetiji. Zaposlitev na kmetiji pomeni, da je mladi kmet pokojninsko-invalidsko in zdravstveno zavarovan iz kmetijske dejavnosti. Zaposlen mora biti ob oddaji vloge na javni razpis oziroma se ob oddaji vloge zaveže, da se bo zaposlil v roku devetih mesecev od datuma odločbe o pravici do sredstev. V tem primeru se prvi obrok upravičencu izplača

po preverjanju zaposlitve. Za ostale upravičence je znesek javne podpore 18.600 evrov.

Upravičenci do podpore so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do vključno 40 let, imajo ustrezno poklicno znanje in usposobljenost ter prvič vzpostavljajo kmetijo (mladi kmet lahko začne z vzpostavitvijo kmetije največ 24 mesecev pred oddajo vloge na javni razpis).

Za dodatne informacije o razpisu se lahko obrnete na nosilce ukrepa Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete na kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki delujejo v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije:

- KGZS – Zbornični urad; Jože Očko; (01) 513 66 96; joze.ocko@kgzs.si

- KGZS – Zavod Celje; Polona Starc; (03) 490 75 88; polona.starc@ce.kgzs.si
- KGZS – Zavod Kranj; Ana Demšar Benedičič; (04) 280 46 34; ana.demsar-benedicic@kr.kgzs.si
- KGZS – Zavod Ljubljana; Sonja Zidar Urbanija; (01) 899 50 14; sonja.zurbanija@lj.kgzs.si
- KGZS – Zavod Maribor; Simona Hauptman; (02) 228 49 53; simona.hauptman@kr.kgzs.si
- KGZS – Zavod Murska Sobota; Simon Seči; (02) 539 14 42; simon.seci@kgzs-ms.si
- KGZS – Zavod Nova Gorica; Michaela Vidič; (05) 335 12 12; michaela.vidic@go.kgzs.si
- KGZS – Zavod Nova Gorica; Darja Zadnik; (05) 726 58 17; darja.zadnik@go.kgzs.si
- KGZS – Zavod Novo mesto; mag. Zdenka Kramar; (07) 373 05 74; zdenka.kramar@kgzs-zavodnm.si
- KGZS – Zavod Ptuj; Felicita Domiter; (02) 749 36 39; felicita.domiter@kgz-ptuj.si

Več o pogojih razpisa lahko preberete na spletni strani www.kgzs.si.

Novosti javnega razpisa v letu 2019:

- Upravičenec ob oddaji vloge na javni razpis ne sme imeti več kot 50 evrov neporavnanih zapadlih obveznosti do občine in države.
- Upravičenec mora voditi knjigovodstvo še najmanj dve obračunski leti (do konca 2022).
- Knjigovodske podatke mora upravičenec poslati na agencijo vsako leto do 15. aprila (do sedaj je veljalo, da jih je moral poslati do 31. marca), velja tudi za upravičence iz preteklih javnih razpisov.
- V primeru dvostavnega knjigovodstva ni več obvezna povezava s sedem mestnim kontnim načrtom, velja tudi za upravičence iz preteklih javnih razpisov.
- Obveznosti do oddaje zahtevka za izplačilo sredstev, veljajo tudi za upravičence iz preteklih javnih razpisov:
 - => ostane nosilec, lastnik KMG oziroma poslovodja in opravlja kmetijsko dejavnost na kmetijskem gospodarstvu, s katerim je vstopil v podukrep,
 - => ne zmanjša obsega PKP v upravljanju, števila GVŽ, števila čebeljih družin za več kot 10 odstotkov, v nobenem primeru pa ne pod spodnji vstopni prag 6 ha primerljivih kmetijskih površin oziroma 15 glav velike živine oziroma 60 čebeljih družin,
 - => ohranja obseg zemljišč v lasti,
 - => ohranja vključitev v pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje,
 - => izpolnjuje pogoj aktivnega kmeta,
 - => samostojni podjetnik posameznik ali družba z enim družbenikom ohranja registrirane izključno kmetijske dejavnosti.
- Obveznost od datuma odločbe o pravici do sredstev in še pet let po izplačilu drugega obroka, velja tudi za upravičence iz preteklih javnih razpisov:
 - => hramba zbrane, datumske urejene dokumentacije in omogočanje dostopa do dokumentacije, na podlagi katere so bila dodeljena sredstva, ter omogočanje kontrole na kraju samem.
- Ni več podaljševanja izvajanja poslovnega načrta, omogočeni sta dve spremembi razvojnega cilja z drugim, ki je enako ali višje točkovan.
- Med merili ni več vključitve v ukrep dobrobit živali.
- Z letošnjim letom se uvaja izključno elektronska vloga, priloge se predložijo kot skenogram.
- Podrobno je naveden postopek elektronske vložitve zahtevka za izplačilo sredstev, ki ga je potrebno tudi natisniti in poslati po pošti ali oddati v vložišču agencije.
- Pri vpisovanju razvojnih ciljev v poslovni načrt je potrebno upoštevati prilogo 3 javnemu razpisu: Seznam mejnikov in ciljev.
- Vstopni prag (30 odstotkov vseh možnih točk) je 25 točk (prej 26 točk). (vir: MKGP)

KGZS med večjimi razstavljalci na sejmu AGRA

Veliko dogodkov in novosti v organizaciji KGZS na letošnjem sejmu Agra v Gornji Radgoni

Tatjana Vrbošek, KGZS
tatjana.vrbosek@kgzs.si

KGZS je na sejmu v hali B predstavila delovanje strokovnih služb in organov KGZS, zveze, združenja, društev, mednarodno sodelovanje in posamezne kmetije. Na sejmu so se poleg osmih območnih kmetijsko-gozdarskih zavodov pri KGZS predstavila številna združenja, zveze in društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranitvi in razvoju slovenske podeželja. Zbornica je tudi sooblikovala strokovni program sejma, saj je pripravila posvet (Certificiranje senenega mesa), predstavila projekte in podelila vrsto priznanj.

Na sejmu je bil torek, 27. avgusta, v znamenju Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Na srečanju so bile predstavljene aktivnosti zbornice v zadnjem letu ter pomen KGZS kot socialnega partnerja ministrstvu in Vladi RS na področju kmetijstva in celotnega podeželja.

Predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **Cvetko Zupančič** je na osrednjem dogodku KGZS na sejmu AGRA pozdravil več kot sto zbranih članov zbornice, kmetijskih svetovalcev in sodelavcev ter visokih gostov. V svojem nagovoru je izpostavil kar nekaj odprtih izzivov kmetijstva v prihodnje. Tako je predstavil pričakovanja glede sredstev za novo SKP, pohvalil uspešno delo javne službe kmetijskega svetovanja, ki deluje v sklopu KGZS, ter izpostavil menjava generacij, za kar je treba prilagoditi način prenosa znanja in svetovanja. Tudi zato, ker se kmetijstvo vedno bolj prilagaja novim tehnologijam, ki prinašajo napredek in izzive. Izziv nadaljnega dela KGZS so podnebne spremembe, ki zahtevajo prilagojen način kmetovanja in tudi drugačen način zavarovanja tveganj. Spregovoril je

tudi o napovedani prepotrebni spremembi zemljiške politike ter odprl vprašanje nadaljnje vloge sklada kmetijskih zemljišč in gozdov v sklopu priprav na novo pokrajinsko razdelitev Slovenije. Izpostavil je trud zborničnega sistema pri iskanju rešitve problematike divjih zveri ter pohvalil pripravo interventnega zakona s strani pristojnih ministrstev in vlade RS. Zaradi dejstva, da imajo lovci v Sloveniji zelo malo izkušenj z lovom na volka, je izrazil upravičen strah glede izvedbe odvzema. »V primeru, da do odstrela ne bo prišlo še to zimo, bomo imeli prihodnje leto težave potrojene,« je poudaril Zupančič.

Ministrica za kmetijstvo,

gozdarstvo in prehrano **dr. Aleksandra Pivec** je v svojem nagovoru izpostavila, da je KGZS zelo pomemben socialni partner ministrstva in vlade RS na področju kmetijstva in celotnega podeželja. »Dosedanje sodelovanje ocenjujem kot zelo uspešno, želim pa si, da skozi dialog in razpravo z argumenti sodelovanje še bolj pospešimo, saj prihajamo v zelo pomembno obdobje oblikovanja SKP po 2020, ki bo odločilno vplivalo na razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja.«

Glede nove finančne perspektive je ministrica povedala: »Napovedano je veliko novega in zato rabimo močno svetovalno službo, ki bo znala izvesti prenos znanja od znanstvenih institucij do kmeta. Treba bo prepričati kmetije, da digitalizacija in sodobne tehnološke rešitve prinašajo prednost,«

ter pozvala k večjemu zavedanju pomena zavarovanj v kmetijstvu, ki postajajo zaradi vremenskih sprememb vedno bolj nujna. Država interventnih sredstev v vse večjem obsegu ne bo mogla zagotoviti.

Direktor KGZS **Branko Ravnik** pa je v predstavitvi povzel nekaj ključnih aktivnosti zbornice v zadnjem letu. Ob tem je poudaril, da je delo zbornice usmerjeno na dolgi rok in rezultati velikokrat niso takoj vidni. »Uspešno delo je rezultat tvornega sodelovanja vsakega posameznika in vseh ustanov, pri čemer je vsakdo dragocen,« je poudaril in še, da KGZS ni samo nevladna organizacija. Je celovit sistem, v katerem so člani vključeni v strokovne odbore, območne enote in njihove izpostave, upravni odbor in svet KGZS, ob sodelovanju strokovnih služb oblikujejo predlo-

ge, stališča ter mnenja, izvajajo strokovne naloge in skrbijo za promocijo kmetijstva in podeželja.

Na koncu dogodka se je predsednik KGZS zahvalil za delo bivši državni sekretarki **mag. Tanji Strniša**, ki odhaja na diplomatsko delovno mesto. »S KGZS nismo imeli vedno enakega mnenja, smo pa vzpostavili dialog ter iskali skupne rešitve. Ko se dela državna politika, je treba spraševati tiste, ki zastopajo vse kmete, in v Sloveniji je to Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije. Sem zagovornica tega, da se zbornica ne ruši, da ostane taka, kot je. Stvari ni težko razdreti, težko jih je ohraniti in izboljšati. Ponosna sem, da nismo popustili pritiskom, da se vse razdre. Morda bi na kratki rok komu to ustrezalo, dolgoročno pa bi bilo za kmetijstvo slabše,« je še povedala.

Zlati sončnici za kmetijo Flis in turistično kmetijo Pri Filetu

Namen akcije S kmetije za Vas je izbrati kmetije, ki na izviren, dovršen in uspešen način neposredno tržijo kmetijske pridelke in izdelke ter storitve na kmetiji. Ocenjuje se tako urejenost kmetije kot raznolikost prodajnih poti in ne nazadnje prepoznavnost v prostoru.

Izhodišča in poudarke letošnje akcije S kmetije za Vas je predstavila **Andrejka Krt** s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki je sodelovala v tričlanski komisiji, ki je na podlagi terenskega ogleda ocenila sodelujoče kmetije.

»Na podlagi ogleda kmetije in njenih dejavnosti, opravljenega razgovora z nosilci in člani kmetije ter preizkusa njihovih dobrot ali storitev je komisija, ki smo jo sestavljale Petra Šubic, Barbara Remic in Andrejka Krt, v vsaki skupini podelila zlato sončnico kmetiji, ki smo jo ocenile kot zmagovalno pri dvigu ugleda in vrednosti kmetijstva ter ozaveščanja potrošnikov,« je povedala Krtova in dodala: »Naše delo je potekalo tesno povezano s kmetijsko svetovalno službo, ki pozna sleherni slovensko kmetijo.«

Vsem kmetijam, ki so se odzvale na razpis, je zahvalo za pogum izrazil predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **Cvetko Zupančič**: »Za prijavo je potrebna korajža, sodelovati v akciji S kmetije za Vas pomeni promocijo za posamezno kmetijo, hkrati pa je to tudi promocija celotnega slovenskega kmetijstva.«

Najboljšim kmetijam so priznanja podelili državna sekretarka na MKGP **mag. Tanja Strniša**, direktor tednika Kmečki glas **Peter Zadel**, vodja projekta Agrobiznis pri časopisni družbi Finance **Petra Šubic** in predsednik KGZS **Cvetko Zupančič**.

ZLATA SONČNICA v skupini PRIDELAVA/PREDELAVA:

- KMETIJA FLIS, Spodnje Grušovlje, Savinjska dolina

ZLATA SONČNICA v skupini TURIZEM/STORITVE:

- Turistična kmetija PRI FILETU, Slope, Kozina

Priznanja za sodelovanje v skupini PRIDELAVA/PREDELAVA:

- KMETIJA ČARIČKA, Veščica, Razkrižje
- KMETIJA HORVAT, Dogoše, Maribor
- KMETIJA JERALA, Podbrezje, Naklo
- KMETIJA KASTELIC – ŽONTA, Ljubljana – Polje
- EKOLOŠKA KMETIJA POTOČNIK POPRASK, Skorno, Šmartno ob Paki

Priznanji za sodelovanje v skupini TURIZEM/STORITVE:

- KMETIJA ZAKRAJŠEK, Šentjur na Polju, Loka pri Zidanem Mostu
- KMETIJA KOROŠEC, Strmec pri Leskovcu, Zgornji Leskovec

Pravo veselje je imeti zdrave živali

Skrb za zdrave živali se začne z izbiro njihovega bivalnega okolja ter s pravilno oskrbo z vodo in krmo. Krma mora ustrezati živalski vrsti, starosti in obdobju razvoja, saj živali le tako dobijo vse hranilne sestavine, ki jih potrebujejo v določenem življenjskem obdobju.

Živali vseh potreb po hranilnih snoveh pogosto ne morejo pokriti samo s krmo

Potrebe so odvisne od vrste in teže živali ter intenzivnosti reje. Povečane potrebe po vitaminih in mineralih se kažejo predvsem pri mladih živalih, brejih živalih, živalih v obdobju mlečnosti in živalih v intenzivni reji. Do pomanjkanja v organizmu pride tudi, če krmini obrok ne vsebuje dovolj vitaminov in mineralov ali če krma ni ustrezne kakovosti, zato so priporočljivi različni mineralno-vitaminski dodatki.

Vitamini in minerali so nujno potrebni

Čeprav so vitamini in minerali v telesu potrebni le v majhnih količinah, so nujni za pravilno delovanje organizma.

- Vitamin A omogoča normalno strukturo in aktivnost celic povrhnjice kože (epitelijskih celic), potreben je za pravilen razvoj in rast skeleta in osrednjega živčevja ter za nemoteno reprodukcijo in embrionalni razvoj.
- Vitamin D je ključen za presnovo kalcija, fosforja, cinka in magnezija. Skrbi tudi za trdnost zob in kosti ter delovanje mišic in žlez.
- Kalcij je mineral, ki ga je v telesu največ. Skupaj s fosforjem je potreben za zdrave kosti in zobe, v kombinaciji z magnezijem pa za zdrave srca in žilja.

Zdravstvene težave zaradi pomanjkanja vitaminov

Najpogosteje se kažejo z nezadostno in nepravilno rastjo živali ter z motnjami v reprodukciji. Živali, ki bolehalo za avitaminozo, so bolj dovzetne za bolezni prebavil, dihal in kože. Posledice motenj se kažejo v slabšem izkoristku krme in posledično v slabšem prirastu.

Grovit je rudninska krmna mešanica z dodatkom vitaminov

Grovit zaradi optimalne vsebnosti vitamina A in vitamina D3 krepi imunski sistem in ugodno vpliva na rast in razvoj živali. To omogoča boljši prirast in dobro mlečnost ter s tem poveča gospodarnost reje.

Prednost Grovita sta tudi majhna prašnost in prijetna aroma, ki pripomore k dobri ješčnosti živali.

Z rednim dodajanjem Grovita preprečujemo razvojne, presnovne in plodnostne motnje, ki jih predvsem pri mladih in odraslih živalih v času brejosti in mlečnosti povzročata pomanjkanje vitaminov in mineralov.

Uporaba Grovita je preprosta. Posujemo ga po krmi ali zamešamo v popolno krmno mešanico ali v dnevni obrok. Dnevni odmerek lahko razdelimo, polovico ga damo zjutraj, polovico pa zvečer.

Grovit je na voljo v pakiranjih po 2 kg, 5 kg, 10 kg in 20 kg. Dobite ga v kmetijskih trgovinah in veterinarskih ambulantah.

Katarina Svetičič Gobec, dr. vet. med.

Strokovni posveti – Lombergarjevi dnevi 2019

»Lombergarjevi dnevi«, ki jih tradicionalno organizira Kmetijsko gozdarski zavod Maribor, imajo pomembno poslanstvo in vsako leto prinašajo nove strokovne ugotovitve in rezultate.

Tadeja Vodovnik Plevnik, KGZS – Zavod Maribor
tadeja.vodovnik-plevnik@kmetijski-zavod.si

Tako bodo v okviru letošnjih »Lombergarjevih dnevov«, v času od 4. do 6. decembra, potekali že 5. zelenjadarski posvet, 12. vinogradniški posvet in 15. Lombergarjev sadjarški posvet, ki se bodo odvijali v občini Pesnica v Kulturno turističnem podjetniškem centru Pesnica, Pesnica pri Mariboru 41.

5. zelenjadarski posvet z mednarodno udeležbo

Letošnji zelenjadarski posvet bo posvečen aktualnim temam predvsem na področju varstva proti škodljivcem in boleznim pri pridelavi zelenjave. Govorili bomo o izbiri škroplilnih šob,

porabi vode in kakovosti vode pri izvajanju zdravstvene-ga varstva rastlin. V dveh pri-spevkih se bomo posvetili var-stvu pred polži in strunami v profesionalnem vrtnarstvu, kjer bodo zajeti tudi različni naravni pristopi. Kolegi iz Italije bodo predstavili njihove praktične izkušnje pri uporabi mikroorganizmov za izboljša-nje kakovosti zemlje in pridel-ka zelenjave. Predstavili bomo tudi glivične, bakterijske in vi-rusne bolezni fižola.

12. vinogradniški posvet z mednarodno udeležbo

Klimatske spremembe vsako leto zaznamujejo tudi vino-

gradniško pridelavo, zato se bomo seznanili s tehnološki-mi ukrepi, ki se izvajajo, ozi-roma so potrebni v spre-me-njenih pridelovalnih razme-rah. Spregovorili bomo o pre-hrani vinske trte in razmišljali o možnih vplivih tal na kako-vost in značaj vina. V luči ak-tualnih dogajanj na področju uporabe glifosata in varovanja okolja bodo predstavljene mo-žnosti nekemičnega zatiranja plevelov v vrstnem prostoru vinograda in možnosti zatira-nja plevelov v vinogradih brez uporabe glifosata.

15. Lombergarjev sadjarški posvet z mednarodno udeležbo

S predsednikom sekcije sad-jarstvo pri GZS bomo odpri perečo temo »Kam s sloven-skim sadjarstvom?«. Kolegi iz Avstrijske štajerske nam bodo predstavili trenutno situacijo v tržni ekološki pridelavi ja-bolk in drugega sadja namizne kakovosti v Avstriji in Evropi ter možnosti za prihodnost. Predstavili bodo tudi pred-nosti in slabosti tržne ekolo-ške pridelave sadja. Posvetili

se bomo osnoval v sadjarstvu – tlom in zdravstvenemu sta-nju korenin v ponavljajočih se stresnih razmerah in se sezna-nili z marmorirano smrdljiv-ko ter drugimi novimi ško-dljivci v sadovnjakih pri nas. Za konec bomo izvedeli, ka-kšne so prve izkušnje s pride-

lavo nove sorte jabolk bonita v Sloveniji.

Vabljeni, da obogatite svoje znanje za še boljše kmetovanje!

Program posvetov je objavljen na spletni strani:
<http://www.kmetijski-zavod.si/>

Lombergarjevi dnevi bodo potekali od 4. do 6. decembra 2019 v Večnamensko kulturno turističnem podjetniškem centru Pesnica, Pesnica pri Mariboru 41, 2211 Pesnica pri Mariboru

Pravo veselje je imeti zdrave živali

Grovit®

rudninska krmna mešanica z dodatkom vitaminov za govedo, ovce, koze, konje, prašiče in perutnino

Živali ga rade jedo

- prijetna aroma
- ugoden vpliv na rast in razvoj
- priročno pakiranje

HomeVet

KRKA

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za zootehniko

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

VABIMO NA

5. strokovni posvet

Reja drobnice

21. in 22. november 2019 v Dobrni

Programski sklopi posveta:

- GENETIKA IN SELEKCIJA
- PREHRANA IN TEHNOLOGIJA
- PLENILCI
- EKONOMIKA IN TRŽENJE
- PREDSTAVITEV DOBRIH PRAKS

Podroben program posveta je objavljen na spletni strani www.drobnica.si in www.kgzs.si.

Kotizacija: 80 evrov, za vsakega naslednjega družinskega člana 60 evrov, za en dan 50 evrov.

Rok za prijave: 5. november 2019 na e-naslov: drobnica@km-z.si ali telefon: 00 386 (0)41 680 551.

NEWBIE nagrada 2019 za inovativnega novega pristopnika

Novi pristopnik je vsakdo, ki se povsem na novo vključi v kmetijsko dejavnost (torej novinec) ali se vključi v obstoječo kmetijo (kot naslednik) ter vzpostavi inovativni poslovni model. Novi pristopniki so osebe različnih starosti, z raznolikimi izkušnjami v kmetijstvu in z raznovrstnim dostopom do virov. Z nagrado NEWBIE v devetih partnerskih evropskih državah (Sloveniji, Nemčiji, Franciji, Bolgariji, Belgiji, Združenem kraljestvu, na Irskem, Nizozemskem in Portugalskem) javno podeljujemo priznanje novim pristopnikom v kmetijstvu. Nagrado jim podeljuje Evropska komisija v sklopu projekta NEWBIE (New Entrant netWork: Business models for Innovation, entrepreneurship and resilience in European agriculture), ki poteka v okviru programa Obzorje 2020 od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2021. Projektni partner v Sloveniji je Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Prijavitelji morajo ob upoštevanju vstopnega kriterija (tj. aktivno delo na kmetiji od dveh do desetih let) na kratko predstaviti vstopni in poslovni model kmetije. Komisija, ki jo sestavlja deset članov (tj. predstavnikov različnih ustanov: Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Kmetijskega inštituta Slovenije, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Zveze slovenske podeželske mladine, Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Društva za razvoj slovenskega podeželja, Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije in kmetov – predstavnikov novih pristopnikov), bo prispele prijave ocenjevala z vidika 1) inovativnosti poslovnega modela, 2) trajnostnega delovanja kmetije, 3) reševanja ovir, 4) prenosa znanja ter možnosti prenosa predstavljenega modela na druge nove pristopnike in 5) razvojne vizije kmetije skupaj s konkretnimi načrti. Zmagovalcu oz. nagrajencu bo omogočeno koriščenje »Nagrade NEWBIE« v najvišji skupni vrednosti do 1500 evrov bruto v skladu s potrebami kmetije, in sicer za: 1) snemanje predstavitvenega videa in/ali za 2) financiranje izobraževanja/usposabljanja in/ali 3) obisk mednarodne konference.

Prejemnica nagrade NEWBIE 2018, ki smo jo podelili na 5. Slovenskem podeželskem parlamentu, je Biodinamična kmetija Turinek – Zlate misli. Nagrajeni kmetiji iskreno čestitamo, obenem pa izrekamo naše priznanje tudi vsem novim pristopnikom, ki ste izkazali veliko mero inovativnosti pri vaših poslovnih modelih, iskanju tržnih vrzeli in pozicioniranju vaše kmetije v lokalni skupnosti, ter vas vabimo, da se prijavite na razpis za nagrado NEWBIE v letu 2019 in spremljate aktivnosti projekta NEWBIE.

Razpis za NEWBIE nagrado 2019 je odprt med 15. 10. in 31. 12. 2019 na spletni strani: http://geo.ff.uni-lj.si/raziskovanje/razpis_za_nagrado_newbie_v_sloveniji.

Irma Potočnik Slavič, Barbara Lampič, Sara Uhan

Hvala za naš super zajtrk

Letošnji tradicionalni slovenski zajtrk bo v petek, 15. novembra, v vrtcih, osnovnih šolah in zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok ter mladostnikov s posebnimi potrebami. Tradicija ostaja tudi pri letošnjem izboru živil: kruh, maslo, med, mleko in jabolko, ki morajo biti pridelani ali predelani v Sloveniji.

Prednost imajo pridelki in izdelki iz shem kakovosti od "izbrane kakovosti" za mleko, jabolka, maslo, lokalna živila, ekološka živila, vse, kar je okusno našega.

Priporočamo, da se pridelovalci in rejci, predelovalke/ci povežete z vzgojno-izobraževalnimi zavodi in prikažete, kaj vse se skriva za shemami kakovosti, kaj vse zagotavljate, da lahko imajo otroci v rokah prvovrstna živila.

Vsakemu vzgojno-izobraževalnemu zavodu, ki bo izvedel zajtrk, se sredstva za nakup živil povrnejo. V letošnjem letu znaša povračilo sredstev v višini 0,52 evra za vsakega vpisanega otroka ali učenca. Če morebiti otroci ne bi porabili vseh živil, se lahko uporabijo naslednje dni, skladno z rokom uporabe.

Vzgojno-izobraževalni zavodi bodo vlagali zahtevek za izveden zajtrk na agencijo za kmetijske trge od 2. do 19. decembra 2019.

Vsem toplo priporočamo, da dajete prednost lokalni oziroma slovenski hrani, in da še posebej na dan slovenske hrane sestavite jedilnike iz čim več lokalnih oziroma slovenskih sestavin. Po možnosti vključite tudi ekološko pridelano hrano. Vse nadgradite s kakšno tradicionalno slovensko jedjo, pa ne le 15. novembra, temveč vsak dan.

Gabrijela Salobir, KGZS

Kako uporabljati setveni priročnik Marije Thun

Tudi letos bomo nadaljevali s četrtkovimi srečanji, kjer se bomo učili uporabljati **setveni priročnik Marije Thun**.

Krožek bo vsak drugi četrtek v mesecu od 9. do 10. ure v sejni sobi Občine Tabor v Spodnji Savinjski dolini: **14. 11. 2019, 12. 12. 2019, 9. 1. 2020, 13. 2. 2020 in 12. 3. 2020.**

Vsebina bo vedno prilagojena, redna udeležba ni obvezna. Dobrodošli ste vsakokrat prvič. Priporočam barvice ali flomastre (rdeča, modra, rumena in vijolična barva) in Setveni priročnik za poljedelce, vrtičkarje in čebelarje Marije Thun za tekoče leto (prodaja pri Založbi Ajda www.zalozba-ajda-vrzdenc.si, v knjigarnah Mladinske knjige, pri društvih Ajda po Sloveniji – pri nas društvo Ajda Štajerska ajda.stajerska@gmail.com ob včlanitvi). Prvi udeleženci boste Setveni priročnik prejeli brezplačno.

Srečanja bo vodila Maja Klemen Cokan in po potrebi člani Društva Ajda Štajerska ter nosilka Založbe Meta Vrhunc.

KATALOG ŽIVIL
za javno naročanje

NASVETI ZA POLJE, VRT IN ČEBELE

Skrivnosti narave in kmetovanja

Kaj je kremen iz roga, kako ga pripravimo in zakaj uporabljamo (preparat 501).

Izraz srečamo pri biodinamiki, kjer je kremen iz roga preparat za škropljenje. Rastlinam daje sposobnost, da se bolj odprejo kozmičnim silam in bolje uporabljajo sile svetlobe. Preparat pospešuje asimilacijo in zorenje ter krepi zdravje rastlin.

Kremen (SiO₂) je kristal gorska strela, tudi glavna sestavina zemeljske skorje. V čisti obliki je kamen prozoren in trd, v tleh je kot zrnat pesek. Najdemo ga tudi v rastlinah, npr. v njivski preslici.

Kravje rogove napolnimo s kot zdrob velikimi zrnici kremenca do konice rogov, zamažemo z vlažno ilovico in zakopljemo. Natančnejša navodila lahko najdemo v brošuri Preparati, Založba Ajda – Vrzedenc. Kravje rogove smo zakopali v času okoli binčkošči na dan za cvet, izkopali pa jih bomo v prvi polovici novembra na dan za cvet.

Izkopane rogove očistimo in vsebino stresemo v stekleno posodo. Do uporabe vsebino shranjujemo v steklenem kozarcu na sončnem oknu. Škropivo naredimo tako, da na 40 l mlačne vode dodamo za naprstnik prepariranega kremenca, eno uro mešamo izmenično v eno in drugo smer. Med mešanjem naj nastaja skoraj do dna segajoči ljak. Količina škropiva ustreza za 1 ha.

Škropimo v času vegetacije po zelenih delih rastlin. Škropivo je namenjeno za krepitev zdravja in povečanje pridelka, škropimo spomladi v času zgodnje vegetacije in kasneje pred spravilom pridelkov. Škropljenje ob nepravem času lahko pridelek uniči. Vsak plod naj bi prejel vsaj eno škropljenje. Sadno drevje, vinsko trto in jagodičja je priporočljivo škropiti po obiranju za dozorevanje listja in lesa. Tudi na travnike in pašnike, ko je trava visoka 10 cm, ugodno deluje.

Ko človek ugotovi, da te pravilne trditve držijo in se plodnost zemlje in zdravje rastlin izboljšuje, ga radovednost za uk kmetijske duhovne znanosti ne zapusti več. Upoštevanje Koledarja za delovna opravila, škropljenje biološkodinamičnih preparatov in uporaba čajev ni le brezplačna pot do uspeha, temveč tudi pravo veselje.

Vir: Vrhunc Meta: Biološkodinamični preparati, Dinamika v biodinamiki, Izdelovanje in uporaba, Delo v skladu s kozmičnimi ritmi, Založba Ajda – Vrzedenc 2011.

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje, maja.klemencokan@ce.kgzs.si

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 8. novembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Najbolj razširjena sadna vrsta pri nas										
Pribaltska država										
Mehiški širokokrajni klobuk										
Etilni alkohol										
Neroden, okoren človek										
Smučarska disciplina										
Pastir na konju (v ameriškem okolju)										
Knjiga zemljevidov										

Rudninsko gnojilo, ki vsebuje dušik (čilski, norveški)										
Prestolnica Republike Armenije										
Madžarska blagovna znamka traktorskih pnevmatik										
Ime prvega človeka na Mt. Everestu (Hillary)										
Kraj v občini Kozje, ki naj bi se imenoval po štirih mejnih kamnih (vier Stein)										

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je **ZEMLJIŠKA POLITIKA**.

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Klavdija Orel, Branik; Julijana Avsec, Stari trg; Isabel Horvat, Lendava; Leon Mlakar, Cerklje; Lidija Saje, Mokronog. Čestitamo!

NAGRADNA KRIŽANKA

Geslo križanke pošljite do 8. novembra na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki.

Med pravih odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila REŠUJTE KRIŽANKE) bodo nagrado prejeli: Ivan Bevk, Cerklje; Ivica Oražem, Nova vas; Urban M. Peterlin, Trzin; Stanislava Švarc, Maribor in Barbara Zagorc, Novo mesto. Čestitamo!

POSEK IN SPRAVILO LESA

SANACIJA GOZDOV
ZARADI PODLUBNIKOV

REDČENJE GOZDOV

ČIŠČENJE ZARAŠČENIH POVRŠIN

ODKUP LESA NA PANJU

gozdarstvo@fagus-gis.si

FAGUS
GIS

FAGUS GIS d.o.o.

051 364 574
(02) 620 46 59

V KRALJESTVU UGANK		AVTOR: GREGA RIHTAR	NAŠA IGRALKA (MIRJAM)	MEHIŠKI OPERNI PEVEC (FRANCISCO)	GESLO	PO SIRU ZNANO NIZOZEMSKO MESTO	NEKDANJA JAPONSKA PRESTOLNICA
UKREP PROTI KRŠTELJU ZAKONA							
OKUSNA MORSKA RIBA, ZLATOBROV							
NEKDANJI HRVAŠKI ŠAHIST (BRASLAV)							
KRŠČANSKI ZAKRAMENT							
NORDIJSKA BOŽANSTVA						MINERAL, VRSTA PLAGIOKLAZA	GROBOVI, GROBNICE (ZASTAR.)
EGIPČANSKI BOG ZEMLJE							
NAŠ KANT-AVTOR (MARIJAN; MRTVA REKA, SE POMAHAL NI Z ROKO)	SKOČI-MOŽEK	INDIJANSKA OBUVALA BREZ PETE IN BREZ VEZALKA	OLUPEK	NJIVSKI PLEVEL HRVAŠKI PISATELJ (ULDERIKO)	NEKDANJI AMERIŠKI BOKSAR (MUHAMMAD)	POD NAŠA IGRALKA (ITA)	
MNOGOČLENAR BREZ OKONČIN							
SLADKOVODNA RIBA IZ DRUŽINE OSTRUŽEV					MESTO V BELGIJI		
SKLEDA, IZ KATERE JE VEČ LJUDI HKRATI					POLITIK PAŠ		@
IVAN SIVEC		DRAGO IBLER	LOČEK (NAREČNO)		SINJSKA VITEŠKA IGRA UMETNOST (LATINSKO)		
ORGAN, KI OMOGOČA GIBANJE TELESNEGA DELA					TELEVIZIJSKI VESOLJEČEK		
JUDEŽEV SIN V KRŠČANSKI MITOLOGIJI					OTTO TAUBE		
KRAJ V POLJANSKI DOLINI					PREDSEDNIK PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE (JOŽE)		
					OZKA POT ZA PESCE, PESPOT		

Duet krajinskih arhitektov ustvarja ekološko harmonijo

Kaj narediš, če se naveličaš življenja v Avstraliji? Spakiraš svoje stvari in se preseliš v Slovenijo. Na kmetijo. Spogledom na morje. Da spet zaduhaš vonj po oljkah, trtah in soli. Da te spet greje istrsko sonce. Tebe in tvojo družino, tvoje otroke. Da se ti lahko brezskrbno podijo po oljčnikih, po hrastovih gozdičih, da brcajo žogo na vaški cesti. Večina od tega je vsem v »Deželi tam spodaj« manjkalo ...

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Priimek Froggatt, kakor se piše mlada prevzemnica Nina, ki kmetuje v Seči pri Portorožu, nam ne zveni domače. Normalno, njen mož Andrew je Anglež, doma iz grofije Devon, ki leži na skrajnem jugozahodu Anglije.

Spoznala sta se, ko je Nina kot absolventka krajinske arhitekture šla na prakso v Anglijo. Blizu so jima bile iste stvari, oba sta odraščala na podeželju. Andrew je, že preden sta se spoznala, nameraval iti v Avstralijo ..., potem pa sta šla kar oba.

Državljeni Zemlje

Ko imaš več državljanstev, je težko opredeliti, državljan katere države si. Torej si državljani Zemlje, državljani sveta. Ko sta se iz Anglije podala v Avstralijo, sta najprej nekaj časa potovala, potem sta se ustalila na severovzhodu Avstralije, v Townsvillu.

Ko se je pred desetimi leti rodila Mia, leto kasneje pa še Alek(sander), sta začela razmišljati, v kakšnem okolju želita, da bodo odraščali njuni otroci. Vse bolj je zorela odločitev, da se bodo preselili v Slovenijo. Tako imajo vsi po več državljanstev: slovensko, angleško in avstralsko. Da bo »mera polna«, Mia in Aleksander obiskujeta šolo v italijanskem učnem jeziku.

Ko ti olje postane vsakdanji kruh

Po vrnitvi v Slovenijo leta 2012 je bil prvotni načrt, da se Nina zaposli, Andrew pa bo skrbel za oljčnike na kmetiji Gramona, kakor je domače, ledinsko ime. Vendar je takrat v Sloveniji recesija še vedno mahala z repom, zato zaposlitve ni bilo možno

Mia in Alek uživata življenje, o katerem bi lahko v Avstraliji zgolj sanjala. (Foto: Luka Kaše)

dobiti. Iz danih okoliščin je dozorela odločitev, da se tudi Nina posveti kmetovanju. Z Andyem sta razširila dejavnost z dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji: »Gourmet« izdelki ter izobraževalne in turistične vsebine na kmetiji oziroma v oljčniku.

Pri oljkah predstavljata večino istrska belica in leccino, v manjšem deležu pa še nekaj

Nabor oljčnih dobrot kmetije Gramona (Foto: Luka Kaše)

drugih sort, kot je recimo šortta (ima zaviti plod), ki je primerna za vlaganje. Iz belice dobimo zelo pikantno olje, zato gre v steklenice večinoma cuvée – olje, ki je mešanica iz več sort.

Od jabolk preko oljk k lešnikom

Iz razpisnih sredstev – Nina je kandidirala za mlado prevzemnico leta 2014 – so preuredili objekte. Ker so včasih pridelovali jabolka, so imeli hladilnico za sadje. To so preuredili v prostor za shranjevanje oljčnega olja, predelavo, uredili so prodajni prostor.

Tega so glede na prvotni načrt celo povečali, saj se je pokazalo, da so kupci zelo vedoželjni, zato je prodajni prostor po-

Pristen in prisrčen nasmeh Nine in Andrewa prepriča na mah, da ustvarjata zgodbo, v katero verjameta, ob tem pa neizmerno uživata.

stal tudi sprejemni prostor, kjer obiskovalcem predstavijo svojo dejavnost. V prostoru za predelavo je polnilnica za olje, vlagajo oljke, pripravijo degustacije, nastane pa tudi kakšna kulina-

Kdo pravi, da je oljčno olje grenko?

Ko govorimo o oljčnih oljih slovenske Istre, je zanje značilno, da imajo večinoma bolj grenak, pikanten okus. Nanj se je treba navaditi, najbolje že od mladih nog: »Tu v bližini, nad kampom Lucija, je center šolskih in obšolskih dejavnosti Burja in od tam večkrat sprejememo skupine otrok. Ko jim razlagam o oljkah, jim rečem, naj poskusijo plodove. Seveda se nakremžijo, saj plodovi niso najbolj okusni. Kasneje jim damo poskusiti še oljčno olje, ki je seveda še vedno grenko, saj je to značilnost oljke. Tako jih skušamo poučiti, kakšno je in zakaj je takšno oljčno olje,« pove Nina.

Skupine otrok, pa tudi drugih, sprejemajo kar v oljčniku.

Pod enostavnim pokritim prostorom sredi oljčnikov s pogledom na Sečoveljske soline sprejemajo skupine.

rična poslastica, kot je na primer sol z oljkami.

Večino dokumentacije so pripravili doma, za podrobnosti je bila dobrodošla pomoč koprške in goriške izpostave kmetijske svetovalne službe pri KGZS. Kandidirali so še na nekaj razpisih, a jih zaradi vseh mogočih evidenc, dokumentov, potrdil, soglasij itn., itn. to mineva: »V dolini reke Drnice imamo od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov v najemu tri hektarje površin, na katerih smo zasadili lešnike. Dve leti urejamo različna soglasja in dovoljenja, za katera smo plačali že več kot 2.000 evrov, projekt pa še ni pri koncu,« naniza birokratske tegebe Nina.

Nad prostor, v katerem potekajo sprejemi skupin, degustacije, predavanja in druženja, so postavili enostavno pergolo, v primeru slabega vremena pa imajo šotor. Vonj po oljkah se meša z vonjem soli, ki ga prinaša vzhodnik iznad Sečoveljskih solin.

Prav panoramski pogled nanje človeka navduši, da bi kar tam stal, gledal in ostal.

Skupine sprejemajo od marca do začetka julija, v poletnih mesecih je zaradi vročine za sprejem skupin »mrtva sezona«, te so spet aktualne od septembra do sredine novembra. Čez poletje je prevroče. Pa vendar, vse bolj pogosto se v visoki sezoni za obisk kmetije zanimajo posamezniki ali majhne skupine turistov. Te na kmetijo

napotijo iz turistične pisarne v Portorožu, ustavljajo pa se tudi kolesarji in sprehajalci.

Mimo njihove hiše namreč vodi krožna pot od kampa Lucija. »Razvija se nov turistični produkt. Gre pa takole: posameznike sprejememo, jim na kratko predstavimo kmetijo, pripravimo degustacijo. Potem jih peljemo v oljčnik in jih pustimo, da se sami sprehajajo po oljčniku. To jih pomirja, sprosti, napolni z energijo ...«

Vrelec zamisli in praktičnih rešitev

Andrew, ki je krajinski arhitekt, prav tako kot Nina, je na kmetiji udejanil že marsikatero domisljico. Preskuša akvapponiko, to je vzgoja zelenjave s pomočjo rib. »Za življenje v skladu z naravo in od tega tudi živeti, moraš iskati poceni, a učinkovite in trajnostne rešitve. Kmetija je sicer ekološka, vendar iščem naravi še bolj prijazne načine obdelave. Oljčnikov poleti ne mulčimo, ampak zgolj valjamo. Poraba energije je manjša, več pa preživi tudi različnih koristnih žuželk,« pove Andrew.

V duhu trajnostnega kmetovanja imajo na kmetiji zasajeno marsikatero rastlino, ki sama po sebi nima neposrednega ekonomskega učinka. Andy,

Po delu tekne ekološka malica iz domačih olj, vloženi oljk, mletih oreščkov, domačih namazov in sezonske zelenjave.

kot velik ljubitelj metuljev, tako pove: »Metulj lastovičar potrebuje za razvoj kobulnice, npr. divje korenje ali koromač. Če želimo biotsko pestro, moramo misliti na to in za to tudi kaj storiti.«

Mala zadruga, veliko zadovoljstvo

Tako je, tako članov zadruga kot tistih, ki kupujejo njihove pridelke. Pred leti se je sedem ekoloških kmetij povezal v zadrugo Zemlja&morje. Vsak od njih nosi posebno zgodbo, vsem pa je skupno, da so predani ekološkemu kmetijstvu. Pridelke in izdelke dostavljajo več kot 15 šolam in vrtcem, naročnikom dostavljajo zabojčke sadja, zelenjave in drugih pridelkov na dom, za kar imajo zaposlenega sodelavca, ki usklajuje in prodaja pridelke ter izdelke.

Bod' moja, ti bom lešnikov dal

Kmetija, ki se v prvi vrsti ponosa z oljčnim oljem, kuje zadnja tri leta še eno železo. V dolini Drnice so imeli do leta 2012 nasade jablan. Te je zasadila Ninina mama Irena, ki je sicer pri Kmetijsko gozdarski zbornici – Zavodu Nova Gorica svetovalka specialistka za oljkarstvo.

Življenjska doba jablan se je prevečala v zadnjo fazo, zato so razmišljali, kako naprej? Pridelava jabolka na ekološki način je zahtevna, sploh če je nasad precej stran od kmetije. Zato so pred tremi leti zasadili lešnike, ki zahtevajo manj dela, varstva pred boleznimi in škodljivci in jih je lažje pridelovati na ekološki način. Tudi za prodajo jih ne skrbi, saj je po njih dovolj povpraševanja.

Z malimi koraki odločno v prihodnost

»Radi bi prevzeli en nasad oljk od sosedov, tako bi zaokrožili posest. Smo pa že zdaj posebnost, saj imamo večino oljčnikov v enem kosu. Urediti bo treba dvorišče, lešniki pa tudi rastejo in v prihodnje bomo morali kupiti stroj za obiranje.«

Za individualne goste moramo pripraviti zemljevid, na katerem bodo označene poti, naše parcele ..., spletno stran bo treba urediti, pa etikete za olje ...,« našteva Nina. Verjamem, da jim bo uspelo, energije jim ne manjka.